

Leto XVIII Stev. 293
 DIREKTOR »BORBE«
 VELJKO VLAHOVIĆ
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SIBL
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska
 PRAVICA

BORBA
 GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
 USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
 1934 • MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 • OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
 KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Volitve v Zvezno in republiške skupščine

Z VELIKO UDELEŽBO SO DELOVNI LJUDJE manifestirali socialistični patriotizem

Včeraj so naši državljani izvolili poslance Zveznega sveta in republiških svetov ljudskih skupščin. V vseh krajih naše socialistične domovine je bil odziv volivcev zelo velik. V mnogih krajih je bil dosežen visok odstotek tistih, ki so glasovali v zgodnjih jutranjih in dopoldanskih urah.

V Sežani je na pr. do 10. ure glasovalo 97% volivcev, do 12. ure pa vsi. V Čakovcu je do desete ure glasovalo 4500 izmed 5000 volivcev. V Splitu je bilo do 10. ure glasovanje domala zaključeno. Do 11. ure je v Bosanskem Petrovcu glasovalo 98% volivcev, v pazinskem okraju 90% itd.

Po zadnjih poročilih naših dopisnikov, ki smo jih sprejeli do zaključka lista, so nepopolni izidi v posameznih republikah takšni:

Do 17. ure je v Južni Srbiji volilo od 60 do 90% volilnih upravičencev. Do ure je v okraju Despotovac glasovalo 91,8, v Svezdarevu 73,9, v Lazarevcu 81,6, Boljevcu 72,1, Kladovu 72, Novi Varoši 80, v Nišu 87, Kragujevcu 82,6% volivcev itd.

V Vojvodini je do 15. ure glasovalo 60 do 90% volivcev, in to v Beli Crkvi 80,3, v Zrenjaninu 84,2, v Sremski Mitrovici 80, v No-

vem Sadu 83, v jašatomiškem okraju 88,9, v Kikindi 86% volivcev itd.

V Prištini je do 18. ure znašala udeležba na volitvah 85, v Kosovski Mitrovici 58, Peči 90, Prizrenu 96 odstotkov itd.

Po nepopolnih podatkih je na Hrvaškem do 14. ure glasovalo 70 do 80% volivcev. Do 13. ure je znašala udeležba v belomansko-sremskem okraju 88, v Osijeku 87, v Džakovu 41, v Županji pa 42%.

V večini okrajev v Makedoniji je do 16. ure glasovalo 90% volivcev, od tega v Ohridu 99 in v Bitolju 95%. Izmed skupno 700.000 volivcev jih je glasovalo dotlej že nad 500.000.

Tudi v Bosni in Hercegovini so se množično udeležili volitev. Do 17. ure je v Mostaru glasovalo 89, v Zenici 83, v Čapljini 83% volivcev itd.

V Črni gori sta glasovali v dopoldanskih urah dve tretjini volivcev.

Po neuradnih podatkih je bila na voliščih v Ljubljani do 5. ure povprečna udeležba 89,6%. Do te ure so v ljubljanski okolici volili 80%, do 6. ure zvečer je v Mariboru glasovalo 92,89% volilnih upravičencev, v mariborski okolici pa do iste ure 85% volivcev. V trboveljskem okraju so do 5. ure popoldne dosegli 90% udeležbo. V slovenj-

graškem okraju pa do 6. zvečer 84% udeležbo. V Kočevju je do 5. ure popoldne glasovalo 97% volivcev, v sežanskem okraju pa do 6. zvečer 94% volivcev.

Večina volivcev v Sloveniji je glasovala že dopoldne

Ljubljana, 22. novembra. Po obvestilih volilne komisije Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je v goriškem okraju glasovalo do 13. ure 82% vpisanih volivcev, v kranjskem okraju 84% do 12. ure. V postojnskem okraju prav tako do 12. ure 80%. V Ljubljani, kjer kandidira za Zvezno skupščino podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, je volilo do 14. ure 85,1 odst. vpisanih volivcev. Do 12. ure je v Mariboru glasovalo 90,7 odst., v okraju Murska Sobota, kjer je kandidat za Zvezno skupščino Miha Marinko, je glasovalo do 14. ure 74% volivcev. V Trbovljah, kjer kandidira za republiško skupščino prav tako predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Miha Marinko, je volilo do 12. ure 75,3%.

V Makedoniji je do 16. ure glasovalo okrog pol milijona volivcev

Skopje, 22. novembra. Po nepopolnih volilnih poročilih je večina volivcev v Makedoniji glasovala že do 16. ure. Do 14. ure je v kumanovskih volilnih okrajih glasovalo 60% volivcev, v kočanskih 72%, strumskih 53,5 odst., gostivarskih 72%, titoveških 70%, tetovskih nad 65% itd. V skopljanskih volilnih okrajih je bila do 15. ure udeležba domala 85%.

Do devete ure je glasovalo v lazarskiški občini okrog 70% volivcev. V vasi Žitnjani so vsi volivci glasovali do osme ure. V obmejnih okrajih Makedonije so bili volivci med prvimi v republikah. V Debru je do devete ure znašala udeležba 65%, v Pehčevu 46%, v Djevdjeliju 50%, v Strugi 47% itd.

Prvi volilni izidi iz ostalih okrajev Makedonije prav tako pričajo o množični udeležbi volivcev.

V Skoplju samem je večina volivcev glasovala že dopoldne. V volilnem okraju, kjer kandidira predsednik Izvršnega sveta Lazar Kolisevski, je bila do 11. ure udeležba 70%.

Današnje volitve so ponoven dokaz da nas nič ne more odvrniti od naše poti

Zagreb, 22. nov. Kakor v ostalih republikah, tako pomeni tudi na Hrvaškem današnji dan mnogo več kot navadne volitve. O tem govore mesta in vasi, okrašene stavbe ter vedro razpoloženje ljudi. Ze v dopoldanskih urah so v mnogih vaseh in naseljih volili vsi vpisani volivci. Ze dopoldne je bila v vseh krajih zelo velika volilna udeležba. Tako so v Gorskem Kotaru kljub oddaljenosti do 11. ure v nekaterih krajih volili vsi volivci. V Delnicah je do 11. ure glasovalo 70% volivcev, v Brodu na Kolpi, Crnem Lugu, Cabru, Gerovu, Fužinah, Mrkopalju, Prezidu, Skradu in ostalih občinah tega okraja pa je glasovalo do 13. ure povprečno 85% vpisanih volivcev. Zelo lepa je bila tudi volilna udeležba v Zagrebu, saj je do 13. ure glasovalo nad 83% vpisanih volivcev.

Do 16. ure je v Srednji Dalmaciji volilo že več kot 90% vpisanih volivcev.

Zeniški rudarji so v čast volitev nakopali več premoga

Zenica, 22. nov. Prebivalci Zenice so v dnevi pred volitvami močno povečali proizvodnjo. Rudniški kolektiv je sklenil v čast volitev izkopati več premoga. In res jim je to tudi uspelo, saj so izkopali 1700 ton premoga, kar pomeni doslej največjo dnevno proizvodnjo.

Do 13. ure je v Zenici glasovalo 72% volivcev.

Tržaćani so zaskrbljeni

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Demonstracije lačnih brezposelnih in izpustitev povzročiteljev fašističnih neredov so ponovno vznemirile tržaško javnost. Ti dogodki so vnovič opozorili ljudi na hude razmere, v katerih živijo.

Štiri dni so fašisti noreli po Trstu. Policija je posredovala kasno, toda — vsaj posredovala je. Vsa svetovna javnost je neredu obsodila. Celotni London jih je pravilno označil, da so bili fašistični. Mnogi Tržaćani so verovali, da bodo to pot angloameriške oblasti krivice zasluženo kaznovali in tako vsaj delno preprečile nove nered.

Toda vrata tržaškega zapora so se vnovič — kot vedno doslej — odprla in tržaške fašiste so izpustili. Resda bodo obravnavo proti delu aretirancev nadaljevali v tork, toda obtoženi se bodo zagovarjali s svobode. Tisti policijski častniki, ki ga je 4. novembra provokator Luciano Leon imenoval »nesrečnika in umazanca«, ki ga bo on, Leon, »ko bo prišla Italija, sam poiskal na kvestur«, prav gotovo ni bil večer vesel, ko je angloameriško sodišče sklenilo, da tudi tega Leonija začasno izpusti.

Trst je imel doslej s fašisti bridke izkušnje. Na spomlad je

Slavnostno okrašena volišča po vseh naši domovini

NAŠA ENOTNOST

Državljan socialistične Jugoslavije so včeraj praznično razpoloženi izvolili za poslance ljudskih skupščin tiste kandidate, ki so jih sami predlagali v predvolilnih pripravah. Volivci so uspešno zaključili delo, ki so ga začeli pred dvema mesecema na sestankih Socialistične zveze in na kandidacijskih zbiorih volivcev. Kot so množično sodelovali v volilnih pripravah, so prav tako in še bolj množično prišli voliti.

Ko so sinoči ob 19. uri zapirali volišča, še niso bili znani končni izidi volitev v vsej državi. Toda po poročilih iz posameznih krajev je videti, da je bila udeležba volivcev na včerajšnjih volitvah bolj množična kot kdajkoli prej.

Včerajšnji dan je bil praznik za vse jugoslovanske narode. Slovesnega razpoloženja niso vzbujale samo zastave in okrašeni domovi, ulice in trgi po mestih in vaseh. Praznik je bil tudi v srcih ljudi, ki se zavedajo veličine revolucionarnega razdobja, v katerem živijo, razdobja, v katerem gradimo novo socialistično družbo. Z volilnimi lističi včeraj nismo glasovali samo za poslanske kandidate, marveč za vse tisto, kar je bilo pri nas ustvarjenega. Volivci so glasovali za socializem, za bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, za nadaljnjo krepitev svobode in neodvisnosti socialistične domovine.

Novi jugoslovanski socialistični patriotizem je prišel tudi včeraj do polnega izraza. Delavci Beograda, Kidričevega, z Mavrova in Jablanice, Zenice in Splita ter drugih krajev so odšli na volišča z istim navdušenjem, kot delovni kmetje Zagorja in Sumadije, Toplice, Podravine, Sandžaka, Srema ali Banata. Ni naključje, da so pripadniki narodnih manjšin večinoma glasovali že v prvih jutranjih urah. Prav tako ni slučajno, da je ljudstvo obmejnih krajev, na vzhodnih in zahodnih mejah naše države z zastavami in pesmijo odšlo na volišča. Delovni ljudje vseh narodnosti so včeraj glasovali za novo socialistično Jugoslavijo, kajti ona štiti njihove koristi in zagotavlja boljšo prihodnost vseh delovnih ljudi.

Novi poslanci, ki so bili včeraj izvoljeni za Zvezni svet Ljudske skupščine, republiške svete, kakor tudi za Pokrajinski in Oblastni svet Vojvodine ter Kosova in Metohije, so dobili enodušno podporo vseh jugoslovanskih narodov. Nove poslance čaka velika naloga, da to ljudsko zaupanje tudi opravičijo in da store vse za nadaljnjo graditev socializma v naši državi, za razvoj socialistične demokracije, za nadaljnjo krepitev neodvisnosti svobodne in močne Jugoslavije.

svih zimskih dneh se je pokazala spet stara rana — brezposelnost.

Stotine brezposelnih je odšlo na ulice in spregovorilo v jeziku gladih: »Kruha!« Nekateri se še stamujejo, da bi to vzklikali javno na ulici, skrivajo svojo bedo, toda čedalje več je tistih, ki to odkrito povedo. Tri dni so stali pred občinsko palačo. Stali so, vzklikali in čakali. A ničesar niso dočakali. V občinskem svetu so formalno razpravljali o brezposelnosti. Brezposelni pa so se nadalje ostali tam, kjer so že dolgo mesece. Večidel Tržaćanov je sočustvoval je dni z njimi. Sočustvoval je in obtoževal sindikalne voditelje in tržaške sindikate. Noben sindikat ni sprejel spontanega protesta lačnih brezposelnih in njihovih zahtev, ni se postavil na njihov čelo. Tako je vsaj doslej videti. Vodila jih je in organizirala brezposelnost, glad in odpor zoper privilegije tistih, ki vsak dan prihajajo v Trst in jim odjedajo kruh.

Izpust zaprtih fašistov in protesti lačnih brezposelnih so opozorili Tržaćane, ki so včeraj gledali s pločnikov skupine siromakov s transparenti, ki so počasi korakali po ulicah, na težavne razmere tega mesta in na še hujše dni, ki mu groze, če bi prišel pod italijansko oblast. M. Petrinić

pri urejanju »Arbeiter Zeitung«, »Delavca« in drugih socialističnih časopisov. Tik pred prvo svetovno vojno je odšel v Ameriko. Po vojni se je vrnil, vendar je razočaran nad staro Jugoslavijo kmalu odšel nazaj v Ameriko. Drugič je prišel v domovino meseca maja 1951 in je tu ostal do svoje smrti.

Etbin Kristan je bil političen delavec, sodelavec Ivana Cankarja ter eden najstarejših naših socialistov. Bil je tudi književnik, pesnik, pisatelj, dramatik in kritik. Svojo prvo pesniško zbirko »Zarke in snežinke« je izdal že leta 1900. Njegovo literarno delo v prozi je bilo predvsem feljtoničnega značaja. Najpomembnejši pa je bil kot književnik in dramatik. Najbolj znana njegova drama je »Kato Vrankovič«. Mestno gledališče je v lanskem sezoni vprizorilo tudi njegovo dramo »Gospodar«.

Atenski časniki o razgovorih predstavnikov generalštabov

Atene, 22. nov. (Tanjug). Beograjska konferenca predstavnikov generalštabov Jugoslavije, Grčije in Turčije je danes v središču pozornosti atenskega tiska.

Poluradni »Message d'Athènes« piše, da uradni komunikacije o teh razgovorih priča o popolnem vzajemnem razumevanju, o popolnem sporazumu in o skupni obrambi v primeru neizvnanega napada.

Časnik »Embros« poudarja, da so ti razgovori izdatno prispevali k skupni obrambi in korist miru v tem delu sveta.

Opozicijski časnik »Elefteria« poudarja, da so tri vojaške misije na beograjski konferenci obravnavale obrambne naloge v čisto strateškem smislu.

Vsi časniki na uvodnih mestih objavljajo izjavo voditelja grške vojaške delegacije generala Papanasijadisa pred odhodom iz Jugoslavije.

Tudi ta je glasovala za socialistični razvoj naše domovine

Ljubljane pred volilnimi skrinjicami

Večina je volila že dopoldne — Mladinci, invalidi in člani delovnih kolektivov so v strnjenih vrstah z zastavami na čelu prihajali na volišča

Ljubljana, 22. nov.

V zgodnjih jutranjih urah, ko je bila Ljubljana še vsa zavita v sivo meglo, so Ljubljane prebudile budnice, ki so jih igrala godbe pri obhodu mestnih ulic. Še pred sedmo uro so se pred številnimi, okrašenimi volišči, pričeli zbirati volivci. Posebno lepo in okusno so okrasili volišča na osnovni šoli na Vodovodni cesti, v palači DOZ, v Rožni dolini, v Litostroju, Šiški, v Mostah, pa tudi drugod niso dosti zaostajali za temi. Volitve so se začele točno ob sedmi uri. Na terenu Prule je 400 mladincev in mladink s harmoniko na čelu in pojoč partizanske pesmi na vse zgodaj obšlo ves teren. Ob četrtna na osem so gojenci gostinske šole volili 100%. Na terenu Kodeljevo, so prvi volili invalidi, ki so v strnjeni gumi prišli na volišče. Tudi pred voliščem na šoli v St. Vidu je bila že zgodaj zjutraj dolga vrsta volivcev. Volilne komisije so sproti pojasnjevale volivcem volilni postopek ter tako nikjer ni bilo kakih večjih zastojev.

V veliki večini so Ljubljane volili kandidati, ki jim najbolj zaupajo, že v dopoldanskih urah. Zato je vladalo na mestnih ulicah vse dopoldne živahno vrvenje. Že do enajste ure so po neuradnih poročilih zabeležili okrog 70% udeležbo na voliščih. Do desete ure je bila najboljša udeležba na volilnih enotah. V Zgornji

ba na volilni enoti v Rožni dolini, kjer je po neuradnih poročilih volilo 77% volilnih upravičencev. Od sedme ure dalje pa je vladalo dobro razpoloženje, živahnost in gneča tudi po voliščih v obrobni predelih mesta. V Hrušici so trumoma prihajali voliti ter je tu že okrog pol devetih volila polovica upravičencev. Tudi na voliščih na Ježici niso dosti zaostajali. V Polju so že okrog polne volili po neuradnih podatkih 80,6%. Na splošno lahko rečemo, da je velika večina ljubljanskih volivcev volila že dopoldne. Na Prulah so na pr. ob enih zabeležili 85% udeležbo, dejansko je tu udeležba še večja, ker zmanjšujejo odstotek volivci, ki so na orožnih vajah in so volili že v svojih enotah. V Zgornji

VOLITVE...

V BOSNI IN HERCEGOVINI

Sarajevo, 22. nov. V Bosni in Hercegovini je do 13. ure glasovalo več kot 60% volivcev ali blizu milijon ljudi. V mnogih občinah in vaseh so volitve že končane. V volilnem okraju Sarajevo-mesto št. 4, kjer kandidira za poslanca v republikanski skupščini tov. Djuro Pucar-Stari, je glasovalo do 13. ure 75% vpisanih volivcev. V Brčkom je do te ure glasovalo 92% volivcev. Obveščevalni službi Glavnega odbora Socialistične zveze se ni uspelo v celoti urediti vse prispele podatke o udeležbi volivcev. Po zadnjih podatkih se odstotek volivcev giblje med 70 in 80 odstotkov.

V CRNI GORI

V Crni gori je že v prvih jutranjih urah prišlo na volišče mnogo volivcev. Na večini volišč so morali čakati v dolgih vrstah. Ponekod so že do desetih glasovali vsi vpisani volivci, na drugih voliščih pa povprečno po 50%. Do treh popoldne je glasovalo povprečno že 70% volivcev, v Titogradu pa 86%. V vaseh, kjer prebivajo pripadniki šiptarske narodne manjšine, je do 11. ure glasovalo 86% volivcev. Do treh popoldne je glasovalo v vsej Crni gori kakih 150.000 volivcev ali dobri dve tretjini.

Šiški so prav tako od polne naprej čakali le še posameznih zadnjih volivcev.

Precej gneče pa je bilo današnje dopoldne tudi pred pisarno na Magistratu, kjer imajo stalni volilni imenik. Tu sem so od zjutraj dalje zatekali ljudje, ki so šele na volišču ugotovili, da jih ni v spisku volivcev. Napake so zakrile razne pomanjkljivosti. Med okrog 1500 volivci, ki so se do dvanaajste ure oglašili na Magistratu, je bilo 80 do 100 primerov, da so volivci povsem zaradi tehničnih napak izpadli iz volilnih imenikov. S potrdili, ki so jih dobili na Magistratu, so nato lahko v redu volili. Precej zmešnjave pa je povzročilo tudi to, da so obsegi volišč nekoliko spremenjeni ter posamezni volivci niso vedeli, na katero volišče spadajo. Tudi ti so dobili potrebna pojasnila. Popravili so že v jutranjih urah tudi primere, ko posamezne hiše, ali celo ulice niso bile na volilnih spiskih. Prekasne pa so bile intervencije tistih volivcev, ki vse do današnjega dne volitev niso pomislili na to, da bi bili prijaviteli po doselitvi v mesto svojo preselitev volilni komisiji. Tako je njihova brezskrbnost zakrivila, da se danes niso mogli poslužiti svojih pravic pri volitvah.

M. N.

Prvič v življenju je izpolnil svojo državljansko dolžnost

Ko so se onkraj oken dogajale veččasne stvari

Umrli je neumorni delavec za pravice delovnega ljudstva — skoraj bi dejal — poklicni revolucionar, organizator, pisatelj in publicist ter slovenski izseljenec-povratnik — Etbin Kristan. Ko ga gledam zdajle, ko je pred nekaj trenutki ugasnil, mirno in spokojno ko dogorela sveča, zdajle, ko obkrožajo njegovi beli lasje njegov obraz, poln kljubovalnosti, odločnosti in drznosti, pa vendar tudi poln izraza nečesa milega in spravljenega, kajti tak je vedno bil: kljubovalen in drzen do sovražnika delovnih ljudi, do sovražnika domovine in socializma ter dober ko kruh do vseh prijateljev in zaveznikov, se mi zdi, da je delo svojih 86 let tako plodonosno naložilo v zakladnico svojega naroda kot malokdo.

Eden prvih slovenskih borcev za socializem v dobi, ko je bila ta beseda preganjana kot kriva vera, iz Vatikana proglašena kot evanđeljski Antikrista, je Etbin Kristan od svoje stare garde edini tudi sam stopil v stvarnost socializma, in to v svoji lastni domovini, v vedno zaničevani, barbarski, zaostali Jugoslaviji. Bil je presrečen, ko se je maja meseca 1951 vrnil iz Amerike v Jugoslavijo.

Spominjam se, da so ga pred mnogimi leti njegovi politični nasprotniki blatili, češ da je kot socialist potoval po narodnost. Menda se nisem natekel v svojem življenju na človeka, ki je s tako polnim srcem občudoval svoj narod in svojo rodno grudo. »V socializmu je vse zaobseženo — ljubezen do lastnega naroda, ljubezen do vseh narodov na svetu, kajti le tako je mogoče pojmovati bratstvo med narodi!« je večkrat poudarjal v svojih govorih. In s tako popolno, plametečo ljubeznijo se je povrnil iz velikega

tujega sveta, da izroči svoje go-reče srce zemlji, ki ga je rodila. O njegovih delih bodo drugi pisali, zdajle, v tem hipu, ko se njegovo srce še ni ohladilo in ko je ves spokojen, lep in ožarjen od miru, je vse tako, kot je napovedoval vse svoje življenje. Danes vihrajo zastave po vsej Jugoslaviji. Ljudje prepevajo: dolno ljudstvo Jugoslavije vodi danes svoj socialistični parlament. Se pred nekaj dnevi je ta neumorni človek govoril zboru volivcev v Dolenjskih Toplicah navdušene besede o novi Jugoslaviji, o Titu, o Trstu. Nekaj ur pred smrtjo mi je ves potrt dejal: »Težko mi je, ker moram tako brez moči v postelji ležati, ko pa se onkraj teh oken dogajajo tako lepe, veličastne stvari!«

Silno bodo Etbina Kristana pogrešali naši izseljenci v Ameriki: bil je organizator slovenskih izseljencev, njihov učitelj in vodnik, urednik in govornik ter izseljenski pisatelj. Velikostni razmah »Jugoslovanskega socialističnega združenja« v ZDA je bil njegovo delo. Njegovo predsedniško priznanje v Slovensko-ameriškem narodnem svetu za pomoč vojskujoči se novi Jugoslaviji je neprecenljivo.

In tako leži zdaj ta veliki prijatelj vseh zatiranih in preganjenih, ves nem in tog in je še v smrti lep, kajti zdi se, da se bo usak čas nasmešnil in nam vsem spregovoril bodre besede, ki jih je tolikokrat izrekel: »Jugoslavija je majhna dežela na svetovnem zemljevidu, toda največja po borbi delu in uspešnosti socializma!«

S to mislijo je umrl kot velik sin svojega naroda, kot velik prijatelj vseh delovnih ljudi na svetu.

Tone Seliskar

Kako so glasovali slepi

Na volišču št. 153 v Domu slepih mladine, na Mirju, kljub zgodnji uri je na hodniku pred voliščem vrsta ljudi, ki čakajo, da izpolnijo svojo državljansko dolžnost. V skupinah po pet in pet vstopajo v sobo, kjer je volišče. Kljub velikemu številu volivcev ni nobenega zastojanja. Potem pa se vrsta čakajočih začne daljšati. Vzgojiteljica iz Doma slepih je pripeljala iz prvega nadstropja pet mladih ljudi, štiri dekleta in enega fanta. Njih korak je nekoliko previden. Obrazi so samozavestni, vendar nekoliko zavzeti. Danes bodo prvič v svojem življenju volili. Se je v njih svež spomin na slično slovesnost. Predsednik terena in sekretar terenske mladinske organizacije sta tem petim mladim gojencem iz Zavoda za slepo mladino spregovorila o pomenu volitev in jim izročila spominske knjižice. Bila je to preprosta slovesnost, toda zato toliko bolj prisrčna, taka, kakršne so mnoge v tem domu mladine, prikrajšane za vid. Vzgojiteljica vodi mladince mimo vrste čakajočih volivcev, naravnost na volišče. »Gojenci iz Doma slepih,« pojasnjuje predsedniku volilne komisije. »Prosim, kar naprej.« In nato pristopajo drug za drugim k komisiji. »Ime?« »Janez Bertonec...« Albina Markič, Ančka Koren, Lizika Pohorec, Angela Troha. Vsi slepi mladinci, ki so izpolnili 18. leto in zdaj prvič volijo. Predsednik volilne komisije jim na kratko obrazloži postopek. Potem dobijo glasovnice. Janez Bertonec vzame glasovnico prvi. Z vzgojiteljico stopita k majhni mizici

in tu mu ta prebere ime kandidata. Mladinec se samo nasmeje. Seveda. In ko mu vzgojiteljica pokaže, kje naj obrta številko, mladi Janez vstane, sam pristopi do komisije in ponudi glasovnico. »Tukaj prosim,« mu predsednik vodi roko do skrinjice. In Janez Bertonec je s tem prvič v svojem življenju izpolnil veliko državljansko dolžnost.

Za njim store isto še ostali. In ko so opravili, vsi skupaj zapuste volišče. Sprejaj gre vzgojiteljica z dvema dekletoma, njim slede ostali trije. Držijo se pod roko. Ko stopajo mimo vrste volivcev na hodniku, so njihovi obrazi sproščeni. Ljudje gledajo za njimi. Toda v tem se odprta vrata in predsednik volilne komisije glasno povabi: »Prosim naprej.«

Jutri bodo volili poslance za zvezni zbor proizvajalcev

Za Zvezni zbor proizvajalcev bodo izvolili 202 poslance

Jutri bosta izvoljena 202 poslance za Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine, in sicer 135 poslancev v industrijski, trgovinski in obrtniški skupini in 67 poslancev v kmetijski skupini.

Kandidiranje poslancev za Zvezni zbor proizvajalcev je bilo opravljeno na zborih proizvajalcev v gospodarskih organizacijah. Toda poslance volijo posredno, se pravi poslance za Zvezne in republiške svete proizvajalcev volijo volilna telesa, v katerih so okrajni in mestni odbori proizvajalcev.

Volilna telesa glasujejo po skupinah, se pravi odborniki okrajnih in mestnih odborov pro-

izvajalcev iz industrijske, trgovinske in obrtniške skupine glasujejo za poslance iz ustrežajočih skupine, odborniki iz kmetijske skupine pa prav tako poslance iz kmetijske skupine. Glasujejo prav tako, kot za Zvezni svet, z volilnimi listi, s to razliko, da vsak volilni listek ne predstavlja samo enega glasu, pač pa toliko glasov, kolikor en odbornik zastopa neposrednih proizvajalcev v okrajnem in mestnem svetu proizvajalcev. N. pr. v enem upravnem okraju je 10.000 neposrednih proizvajalcev, od tega jih je 4000 v industrijski, trgovinski in obrtniški skupini in 6000 v kmetijski skupini. Okrajni zbor

proizvajalcev ima 60 odbornikov, in sicer 20 v industrijski skupini in 40 v kmetijski skupini. To pomeni, da sleherni odbornik iz industrijske skupine zastopa 200 proizvajalcev in iz kmetijske skupine 150 proizvajalcev. Na vsakem volilnem listu mora biti napisano tudi število glasov, s katerimi glasuje sleherni odbornik volilnega telesa.

Pri glasovanju obkrožijo odborniki na volilnih listih redne številke pred imeni kandidatov, za katere žele glasovati, za tem pa denejo volilni listek v ovitek, ki ga spustijo v volilno skrinjico.

Ko je glasovanje končano, vzame volilni odbor vse zavitke ter jih z drugim volilnim materialom pošlje okrajni volilni komisiji. Ki ovitke odpre ter prešteje glasove. Za slehernega kandidata bodo zabeležili kot število dobrih glasov število odbornikov, ki so zanj glasovali, pač pa število neposrednih proizvajalcev, ki jih zastopa sleherni član volilnega telesa, t. j. odbornik okrajnega, oziroma mestnega odbora proizvajalcev.

V Beogradu je do 17. ure glasovalo 83 odstotkov vpisanih volivcev

Beograščani skoroda ne pomnijo, kdaj je bilo mesto še tako slovesno razpoloženo. Ni moč povedati, na katerem volišču je bilo svečanost, katero je bilo lepše okrašeno s preprogami, zavetami in lepimi prti.

Prvi so glasovali člani volilnih odborov in stražarji volišč. Mnogo pa je bilo tudi članov Socialistične zveze, predvsem starejših, ki že leta glasujejo vedno med prvimi. Tako je na volišču št. 11 VII volilnega okraja prvi glasoval delavec Milan Živojinović.

Do devete ure je v Beogradu glasovalo okrog 25% volivcev. Do 11. ure se je ta odstotek dvignil že na 49,2%. Dotlej je bila udeležba najmočnejša v Zemunu, kjer je izpolnilo glasovalne lističe 55,6% volivcev. V VII. volilnem okraju, kjer je kan-

didat predsednik republike Tito, je glasovalo do 11. ure 52,7% volivcev.

Do 17. ure je po podatkih mestne volilne komisije glasovalo v Beogradu za poslance Zveznega sveta Ljudske skupščine v prvem volilnem okraju 84,8%, v drugem 86,7%, v tretjem 81,5%, v četrtem 83,7%, v petem 82,3%, v šestem 84,1%, v sedmem 82,3% in v osmem 82,3%. Skupno je v Beogradu glasovalo do te ure 83,2% volivcev.

Tudi v beograjski okolici, po vaseh in naseljih ter delavskih kolonijah je bilo razpoloženje praznično. Mladinci, ki so danes prvič glasovali so bili med prvimi na volišču. Pred volišči v Zeleniku, kjer glasujejo delavci tovarne »Ivo Lola Ribar«, ter v Rakovici so volivci priredili prav prave ljudsko rajanje.

sodnik v takšni situaciji sam je izrečene sodbe ni mogel več spre-mentiti (tako po domače sodišča ne poslušajo in ne morejo poslo-vati), temveč ga je lahko samo napotil na vložitev pritožbe. In končno, da se ne bom spuščal v nadaljnje naštevaje teh in takšnih očiglednih netočnosti in dopisu, naj omenim le še to, da kdor je videl le dve, tri sodbe v življenju, je vedno našel v njih takšen ali podoben zaključni stavek, kot ga navaja pisec dopisa: »da je so-dišče zadostilo zahtevi tožitelja, ker jo je smatralo za utemelje-no.« In kako naj sodišče upošte-va zahtevi tožitelja, če meni, da ni utemeljena? Vendar pa je tove-riš Radaković napravlil v tej zve-zi v svojem dopisu nedopustno insinuacijo, češ da mu vzbujajo vtis, da je vmes osebno prija-teljstvo med njegovim hišnim go-spodarjem (ki nastopa v pravi in očitno kot nasprotna stranka) in sodnikom in to je razno tisto, kar me je vzpodbudilo, da sem napisal te vrstice.

Ne vem, če se je tov. Ra-daković v polni meri zavedal, ko je to napisal, da je s tem sodnika obdolžil ne samo kaznivega de-janja, temveč da je s tem javno izrekel nekaj kar sodnika naj-bolj moralno prizadeva. Za so-dnika po mojem mnenju, ni huj-šega očitka, kot je očitke pristrano-sti, protekcionizma in podobnega. Jasnno je, da nihče ne more opravljati sodniškega poklica, kdor nima visoke osebnosti, poštenja in nepristranosti. Oseba, ki nima teh osnovnih človeških in moralnih vrednot, v naši druš-bi ne more biti sodnik. Zato so-dniki upravičeno smatramo, da so prav takšni očitki za nas nekaj najtežjega nekaj kar nam ne jemlje samo ugleda kot pač takšni očitki jemljejo ugled vsa-kemu državljanu, temveč nekaj, kar nam jemlje moralno legiti-macijo, da bi še nadalje oprav-ljali sodniško funkcijo, nekaj, kar nas v naši družbi popolnoma diskvalificira za sodnika.

Zato smatram, da je insinua-cija, ki jo je napravil tov. Ra-daković na račun sodnika Misjaka, tako grda in huda stvar, da tako, kot je to storil tov. Radaković, sploh ne moremo obravnavati po-manjkljivosti sodišč in sodnikov in da taka kritika ne more biti pozitivna in konstruktivna.

Toliko menim, da se to pismo tiče vseh sodnikov in naše jav-nosti, in ostale navedbe v pismu pa se ne spuščam, ker je to stvar dokazovanja in razčiščanja med prizadetim sodnikom in piscem pisma.

Dr. France Hočevar

S TITOM NA VOLIŠČU

Beograd, 22. novembra

Na koncu tihe Uziške ulice, v osnovni šoli »France Prešern«, je lepo okrašeno II. volišče občine Topčidersko Brdo. Na stenah je nabit volilni imenik. V njem je pod številko 41 napisano ime: Broz Franje Josip-Tito.

Kakor vsa druga volišča po naši deželi, so tudi to odprli davi ob sedmih in prvi volivci so jeli prihajati. Razlika med tem in drugimi volišči je bila samo ta, da so tu skupaj z delavci, uslužbenci in gospodinjami iz bližnjih ulic glasovali tudi visoki državni voditelji. Med prvimi volivci so glasovnice izpolnili K. sta Popivoda, Raja Nedeljković in generalni podpolkovnik Mihajlo Apostolski. Skupina novinarjev in fotoreporterjev je hitro naraščala.

»Kaj pravite, ali pride tudi Tito?«

»Seveda pride.«

Ob pol devetih so prišli na to volišče Edvard Kardelj, Franc Leskošek in Jovan Veselinov s soprogami. Kmalu potem sta glasovala tudi Aleksander Ranković in Moma Marković. Skupaj z njima so prišla na volišče tudi dekleta, ki so na hodniku čakala, kdaj pride kak ugleden voditelj.

Ura bo kmalu devet. Glasovalo je že 125 volivcev. Kar je zadonelo na dvorišču ploskanje. Prispel je predsednik republike. Fotoreporterji so pohiteli, da bi se postavili na ugodna mesta. Na volišče je prišel maršal Tito s soprogo Jovanko, Petrom Stambolićem in generalom Ze-ljem. Pred njima je stalo pri mizi volilnega od-

bora več delavcev. V pričakovanju, da pride na vrsto, se je Tito obrnil k nam.

»Kaj pa počenjate vi tu? Saj vendar ne gla-sujete na tem volišču.«

»Mi smo novinarji.«

»Dobro vas poznam — povsod vas je videti.«

Predsednik volilnega odbora Bulić je vstal in izročil predsedniku republike glasovnico. Tito je vzel nalivno pero in odšel v sosednjo sobo. Eden izmed delavcev se mu je umaknil izza mize za pregrado, da bi lahko tajno glasoval.

Fotoreporterji in filmski snemalci so se pre-privali, da bi ujeli trenutke, ko je Tito izpolnil glasovnico. Potlej pa so se brž vrnili na prežo k volilni skrinjici. Med njimi je bil tudi pred-stavnik ameriške televizijske družbe MBC, čigar posnetke bodo že jutri zjutraj oddajale vse tele-vizijske postaje v Ameriki.

Potem ko je glasoval tudi za republiško skup-ščino, je predsednik Tito med viharim pozdrav-ljanjem navzočih volivcev odšel z volišča.

Štirje delavci Mestne vrtnarije Slavko Krnja-ja, Toma Lučić, Stanoja Aleksić in Sava Lekić so bili izredno zadovoljni.

»Ali si videl, Tito je stal prav poleg mene tako kakor ti,« je dejal Slavko Tomu.

»Beži no, kaj pripoveduješ, saj je vendar stal poleg mene prav tako kakor poleg tebe.«

»Fantje, glasovali smo skupaj s Titom!«

In odšli so veseli, da so ne le glasovali za Tita, marveč da so tudi glasovali skupaj z njim.

A. Petković

Ali ni to vznemirljivo?

»Vašemu predlogu o sestanku strokovnjakov res ni moč ugovarjati.«

»Zakaj pa ga potemtakem vaša vlada še zmeraj ni sprejela?«

»Ne vem.«

Takšen odgovor sem dobil od nekoga Američana v Beogradu, ko sem govoril z njim o tržaškem vprašanju. To podoben omenjam zato, ker se mi zdi, da je za sedanjí položaj značilna.

Proti našemu predlogu o pripravljenem sestanku neposredno zainteresiranih strank nimajo nobenega tehtnega argumenta. Nasprotno, povsod so rekli, da je ta predlog dober. Časopisna poročila iz Washingtona, Londona in Pariza so poročala, da misel o sestanku strokovnjakov omogoča, da se zadeva premakne z mrtve točke. Celo iz Rima so poročali, da prva nesporodna reakcija italijanskih krogov na ta predlog ni bila negativna.

Toda do sestanka še zmeraj ni prišlo. Kakšno pa je upanje, da bo sklican?

Moj osebni vtis je, da zahodne države niso še ničesar storile za sklicanje takšnega sestanka. Še več, nekateri znaki kažejo — in teh znakov je vsak dan več — da zahodne države v resnici položaj otežujejo in zapletajo, pa naj se tega zavedajo ali ne. Kako naj si sicer pojasnimo njihovo vztrajanje na nekaterih njihovih starih načrtih, o katerih tudi same vedo, da jih ni moč uresničiti?

Jugoslavija je predlagala, da bi sklicali pripravljeni sestanek

strokovnjakov, na katerem bi se pomenili, ali je sploh kakšna možnost, da bi se lotili urejanja tržaškega vprašanja. Za takšen sestanek ni treba nikomur spreminjati svojega stališča. Vsak naj bi prišel nanj s svojim stališčem, na sestanku pa bi se neposredno pomenili, kaj se da storiti. Proti našemu predlogu kot rečeno niti ne imel pomislekov. Celo prva reakcija Rima je bila za sestanek strokovnjakov dokaj ugodna.

Kaj pa so storili diplomatski predstavniki zahodnih držav?

Ko smo že imeli konkretno, realno možnost, da bi prišli iz zagate, so znova nastopili s starimi, sicer po obliki nekoliko predrugačnim, toda po bistvu popolnoma nespremenjenim načrtom, da bi najprej uresničili sklep z dne 8. oktobra in šele potem sklicali konferenco, o katerem sami vedo, da je popolnoma nestvarna.

Zakaj pa tako ravna? Zakaj prepuščajo, da bi se zadeva premaknila z mrtve točke? Zakaj pred Varnostnim svetom izjavljajo, da je treba doseči napredek po neposrednih diplomatskih kanalih, v praksi pa ravna popolnoma nasprotno?

Dne 20. oktobra, ko se je sestel Varnostni svet, je bila seja preložena na 2. november z utemeljitvijo, »da je treba časovno omogočiti poskuse, da pride do konference štirih ali petih o Trstu«. Prišel je 2. november, pa niso ničesar storili. Varnostni svet se je znova sestel, seja je bila drugič preložena, in sicer na

23. november, spet z utemeljitvijo, »da je treba nekaj časa, da bi premagali ovire na poti k sklicanju konference.« Jutri bo 23. november.

Tisk na Zahodu vsak dan poroča o zelo živahni diplomatski dejavnosti zahodnih držav v zvezi s Trstom, o »diplomatskem sondiranju terena« in podobno. Morda drži, da je dejavnost ponekod takšna, toda mi, v Jugoslaviji, je ne čutimo. Nasprotno, mi vidimo nekaj čisto drugega:

Zahodne države ne obveščajo Jugoslavije o svoji »živahni diplomatski dejavnosti« in »sondiranju terena«. Zahodne države se o tej svoji »živahni diplomatski dejavnosti« ne posvetujejo z Jugoslavijo. Zahodne države v tej svoji »živahni diplomatski dejavnosti« ne upoštevajo koristi Jugoslavije, marveč mislijo samo na to, kako bi zadovoljile Rim.

Človek se ne more otrestiti vtisa, da gre tu za poskus, da bi glede Trsta nadaljevali politiko izvršenih dejstev. Jože Smole

Volitve v Sudanu

London, 22. nov. (AFP). Mešana volilna komisija, ki nadzoruje sudanske volitve, ni naletela na nobena resna vmešavanja v volilno kampanjo na področju Kasele in Kvatorije. Komisija je napravila anketo zaradi pritožbe egiptovskega ministra Salaha Salema in ugotovila, da bi ne bilo treba odgovoriti volitev v teh dveh pokrajinah.

Crossman obtožil Edena

London, 22. nov. (Tanjug). — Laburistični poslanec Richard Crossman je obtožil v časniku »Sunday Pictorial« britanskega zunanjega ministra Edena, da je zadnji sovjetsko noto o Nemčiji prikazal javnosti v napačni luči. Crossman trdi, da sta Dulles in Eden bolj odgovorna, kakor sovjetska vlada, da so razgovori med Vzhodom in Zahodom obstali na mrtvi točki. Sodi tudi, da je Dulles v zadnjih petih mesecih blokiral razgovore med Vzhodom in Zahodom.

Glede bermudske konference piše Crossman, da so sklenili Amerikanci na tej konferenci dokončno pokopati Churchillovo mirovno pobudo in pridobiti Francijo za oborožitev Zahodne Nemčije.

Crossmanov članek pomeni drugi napad na Anthony Edena. Pred dvema dnevoma je revija »New Statesman and Nation« prav tako ostro kritizirala britanskega zunanjega ministra zaradi »lažnih razlag« sovjetske note o Nemčiji.

Laburisti podpirajo Churchilla glede sestanka štirih

London, 22. nov. (Tanjug). — Laburistični poslanec Noel Baker je izjavil, da laburistična stranka popolnoma podpira predsednika Churchilla v njegovem prizadevanju, da bi prišlo do sestanka državnikov štirih velesil. Izrazil je upanje, da bodo na bermudski konferenci sprejeli Churchillov predlog glede neformalne razprave z ZSSR o popušcanju mednarodne napetosti.

DANES PO SVETU

Varanje svetovne javnosti

Italijanska vlada je predskočnim uradno sporočila, da sprejema predlog zahodnih velesil z dne 13. novembra o konferenci. To smo lahko tudi pričakovali, saj je iz vsega sistema, kar je doslej znano, očitno, da gre za predlog, ki se ozira predvsem na zahteve Rima.

Potemtakem se z rimskim odgovorom na predlog zahodnih velesil ni izboljšal.

Nekateri činitelji v svetu skušajo ustvariti v javnosti napačno podobo o sedanjem dejanskem stanju. Leti bi radi ustvarili vtis, da je Rim napravil velik odstop, ko je pristal na konferenco in da se je sedaj potemtakem možno pomakniti z mrtve točke in se lotiti tržaškega vprašanja. Takšna in podobna napačna obvestila ne prihajajo zgolj iz Rima, marveč tudi iz nekaterih drugih središč. Le-ta so dokaj napolnila večeršnje izdaje številnih časnikov na Zahodu.

Splošen vtis je, da so si prizadevali doseči cilj — varanje svetovne javnosti. To lahko vidimo že iz samega načina, kako je rimska vlada objavila komunikle o sestanku, ki ga je g. Pella imel z veleposlaniki ZDA, Velike Britanije in Francije. V tem komunikleju je rečeno, da je g. Pella razložil zahodnim predstavnikom »pozitivno in konstruktivno stališče« Italije do zaveznikov predlogov z dne 13. novembra, naj bi bila sklicana konferenca petih, ki naj bi dokončno in v celoti rešila vprašanje STO.

To je vsakakor značilno že po tem, ker predlog zahodnih velesil z dne

13. novembra še ni uradno objavljen. Uradno ni bilo objavljeno celo tudi to, da so zahodne velesile stavile 13. novembra nek predlog.

To je seveda samo zunanji izraz nekoga mnogo bolj globokega in po svoji temeljni značilnosti zelo negativnega pojava, o katerem bodo še govorili. Ker pa sedaj znani del zahodne tiska želi predočiti rimsko privolitve v predlog zahodnih velesil z dne 13. novembra kot velik napredek, je treba predvsem ugotoviti, kakšen je pravičaprav ta predlog.

Ena izmed temeljnih zamisli predloga zahodnih velesil z dne 13. novembra je, naj bi najprej delno uresničili sklep z dne 8. oktobra in šele nato sklicali konferenco.

V tem smislu je o predlogu zahodnih velesil z dne 13. novembra pisal tudi del zahodne tiska, česar predstavniki zahodnih velesil niso demantirali.

Očitno je, da bi bila povsem nesmiselna konferenca, če bi uresničili sklep z dne 8. oktobra. To velja tako za popolno, kakor tudi za delno uresničenje tega nezakonitega sklepa. To je povsem jasno tudi samim avtorjem tega predloga.

Če zadnji odgovor Rima pomeni zgolj pristane na ta predlog zahodnih velesil, kakor je to izrecno poudarjeno v uradnem komunikleju, tedaj ni bil dosežen prav nikakršen napredek. In vse, kar piše zahodni tisk o »velikem odstopu Rima«, je zgolj varanje javnosti.

J. S.

Korak nazaj

Sprejeti načelno konferenco petih držav in hkrati postaviti pogoje za njeno sklicanje — je pravzaprav korak nazaj. V tem trenutku pa je hkrati tudi splošna, s katero zavrača jugoslovanski predlog za sestanek strokovnjakov.

Zahodne agencije že z vso paro dajejo napačna obvestila. Pravilo n. pr. da je rimska vlada »napravila pomemben korak naprej in dala največje koncesije, saj ne zahteva, da bi pred tem, to je pred konferenco, dobila ozemlje, ki je bilo obljubljeno po sklepu z dne 8. oktobra« (AFP iz Rima). Hkrati poročajo iz Rima, da »ima sedaj besedo Beograd«, da bo Jugoslavija po volitvah mirno in hladnokrvno proučila položaj ter zavzela prav tako pomirljivo stališče, ki ga je sedaj pokazal Rim.

Da pa v resnici ne gre za nikakršno pomirljivo stališče in koncesije Rimu, dokazujejo štirje Pellovi pogoji. Italija je namreč pripravljena sodelovati na konferenci le s pogojem, da bo ta konferenca dosegla rešitev v okviru naslednjih točk:

1. rešitev tržaškega vprašanja naj bi se nanašalo na celotno STO;

2. obvezno naj bi razpravljali o plebiscitu kot o »najboljšem in najbolj demokratičnem sredstvu«;

3. anglo-ameriški sklep z dne 8. oktobra je nepreklilen; in

4. konferenco ne bi smeli sklicati tako dolgo, dokler ne bo po diplomatski poti zajamčen njen uspeh.

Ze nesprejemljivi pogoji za sklicanje konference omogočajo rimski vladi, da zavlačuje konferenco v nedogled. Saj nihče, kdor logično misli, ne more soditi, da je sploh kdo v Jugoslaviji, ki bi prišel na konferenco ob takih ali kakršnihkoli podobnih pogojih. Tu ne bi imeli o čem razpravljati, razen o tem, da podplešjo diktat in obsodijo sami sebe.

Če bi bil v Rimu pa tudi na Zahodu samo stoji del dobre volje, ki jo je pokazala Jugoslavija, tedaj bi prišli na konferenco (predvsem na uvodno, če se že boje neuspehov »glavne«) brez vsakršnih pogojev. Ali s tem pa ne prikažejo preveč od Rima, ko le-ta v svojem imperialističnem pohlepu uživa podporo zahodnih velesil? Ali mar niso zahodne velesile obale jugoslovanske predloge, ki so v celoti sprejemljivi za Rim edino za to, da bi ponudile svoje pojane potemtakem v celoti nesprejemljivi? Mar nimamo torej pravice domniti, da je bil smoter njihovih predlogov, ohromiti jugoslovanski predlog, naj bi prišlo do ugodnega sestanka brez kakršnihkoli predlogov?

V. T.

Stari spor zaradi posarskega premoga in jekla

K francosko-nemškim pogajanjem

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, novembra

Posarje že zdavnaj ni več običajno področje, marveč državnica s svojo ustavo, parlamentom in pravico, imenovati v tujni diplomatske predstavnike. Za obrambo in mednarodne pogodbe skrbi Francija, s katero je Posarje v gospodarski in carinski uniji.

Ta obsejna državnica meri samo 2657 km² in ima kakih 950.000 prebivalcev. V njej so naseljeni skoraj izključno Nemci. Če je letina dobra, se lahko posarski prebivalci prehranijo s pridelkom komaj dva meseca, po količini nakopane premoga pa 16 milijonov ton na leto — in 23 plavilnih (letna proizvodnja surovega jekla, surovega železa in valjanih izdelkov doseže 7 milijonov ton) pa sodi posarska državnica med prve v Evropi. V Loiraini, iz katere dobiva živež in železno rudo, ima Posarje naravnega zaveznika. To izrazito industrijsko področje s 370 prebivalci na m² je zdaj v središču politične bitke v Evropi. Mnogi celo menijo, da je »ključ male Evrope«. O njem se zdaj pogajata Francija in Zahodna Nemčija.

Spor zaradi Posarja je star približno toliko kakor prvi rudniki in plavaji na tem področju. Prve naprave za surovo železo je zgradil menda neki pruski plemič. Na to vam Francozi pokaže, da je francoski maršal Vauban že leta 1680 zgradil trdnjavo Sarlouis in da je bilo Posarje zmeraj francoska enklava (v državnem ozemlju obkoljeni del tuje države) v nemškem cesarstvu. Posarje je že 300 let sporno področje, pravijo Francozi. Toda Francija je bila zmeraj v njem, izveniš obdobje od leta 1815 do 1919 in od 1935 do 1944.

O Posarju imamo celo literaturo, resno in pamfletsko. Zdaj tiskajo in razširjajo ilegalne »posarske« časnike, na delu sta črna in bela propaganda. Nemški Državni zbor je oni dan soglasno protestiral proti sklepu posarske vlade, s katerim so dvema poslanecema nemškega Državnega zbora vzel državljanstvo in pravico, da bi še nadalje prebivala v Posarju (oba sta v Posarju rojena in tam živita), ker sta poslancema bonnskega državnega zbora. Kandidirala sta in izbrana sta bila prav zato, ker v bonnskem parlamentu simbolizirata neločljivost Posarja od Nemčije. Do ogorčenih protestov v parlamentu je prišlo istočasno, ko se je kanceler Adenauer na tilhem dolgo pogajal z visokim francoskim komisarjem Francoisom Poncetom o posarskem vprašanju. Poncet je dokaj napet. Tudi v nedavni minulosti ni bil nič drug.

Nihče menda ni tako jasno in strnjeno formuliral bistva tega spora kakor Clemenceau pred 33 leti na mirovni konferenci v Parizu. »Če bo imela posarske premogovnike v rokah Nemčija,« je rekel, »tedaj bo imela kontrolno nad vso francosko metalurgijo. Francija nikoli ne bo pod-

pisala takšne pogodbe, ki ne bi utankno določala, da Francija spet dobi Posarje.« Ko je ameriški predsednik Wilson kot nasprotnik takšne koncepcije rekel, da niti ne ve, kje je Posarje, ga je francoski »stiger« imenoval germanofil in v znak protesta prekinil razgovor.

Tedaj je vlada premagane Nemčije v krvi zadušila delavske upore okrog Berlina in čakala, da bi slišala usodni sklep o Posarju, o sebi in o Nemčiji, ki se je porajala v Parizu. Hkrati pa je nemška vlada odklonila diktat. Na Clemenceaujev poziv, naj pošlje delegacijo, ki bo sprejela besedilo pogodbe, je nemški zunanji minister zabeležil v seznam delegatov tudi dva služitelja. Sele ko so vladno pozvali, naj pride na dan s svojimi pripombami, ne pa da samo sprejme besedilo, je prišla iz Berlina prava delegacija. Diplomatska zgodovina kaže, da se je nemški vladi tiste dni za glavo Karla Liebknechta posrečilo v pogajanjih z maršalom Tochem zmanjšati svoje obveznosti za 20.000 kmetijskih strojev.

Clemenceauju se ni posrečilo prodreti s svojo tezo. Francija je bila v Posarju samo mandator Društva narodov za 15 let, potem pa je Posarje s plebiscitom določilo svojo usodo. Dne 13. januarja 1935 so prebivalci Posarja soglasno glasovali za priključitev k tretjemu rajhu. Posarski plebiscit, ki je še zmeraj v živ-

vem spominu, je bil nedvomno velika zmaga nacionalnega socializma. Kako zelo je ta z metalurgijo napolnjena državnica pomagala Hitlerjevemu vojnemu stroju, o tem se zdaj redko govori, pač pa mnogo več in kar naprej govore o tem, koliko je Posarje pretrpelo v vojni, koliko sinov in industrijskih obratov je izgubilo.

Po vojni se v novi izdaji ponavlja stari spor za posarski premog in jeklo. Kot francosko okupacijsko področje se Posarje pogloma vključuje v francosko gospodarsko, denarno in carinsko področje, hkrati pa postaja politično avtonomno državno telo, popolnoma ločeno od Nemčije, z lastno ustavo, parlamentom in pravico, da ima v tujni diplomatske predstavnike. V prvih povojnih letih, dokler sta bili še glavni nemški temi denificiacija in remilitarizacija, to naraščanje posarskega vprašanja ni dvignilo posebnega političnega in diplomatskega prahu, čeprav se Nemčija Posarju ni nikoli odpovedala. Nasprotno, Nemci zmeraj poudarjajo, da potsdamska pogodba in druge uradne zaveznikiške deklaracije Nemčijo zmeraj obravnavajo v mejah iz leta 1937. Posarje pa je bilo takrat del nemškega državnega ozemlja.

Potemtakem torej ni mogoče sprejeti nobenega dokončnega sklepa o posarskem vprašanju, dokler ne bo podpisana mirovna pogodba. O Posarju kot delu

nemške države bi pravzaprav moral in moral sklepati samo parlament združene Nemčije. Čas pa maršira, kakor pravijo Nemci. Proces političnega in gospodarskega trgjanja Posarja od Nemčije je stalno naraščal, na drugi strani pa je Nemčija hitro vstopala iz razvalin in postala zelo važen gospodarski in politični činitelj v Evropi, za kar se mora zahvaliti med drugim tudi nasprotju med medvojnimi zavezniki. Naravno je, da je v takšnih razmerah tudi posarsko vprašanje postajalo čedalje bolj pereče.

V nasprotju z minulostjo, ko so bila sporna področja med Francijo in Nemčijo postala »vojne institucije«, kakor je rekel Marx, se je zdaj pojavila nova varianta za ureditev posarskega vprašanja. To je evropeizacija Posarja. Po tem predlogu, ki je podlaga sedanjih francosko-nemških pogajanj, naj bi Posarje ne bilo ne francosko, ne nemško, marveč član male Evrope. Takšno tezo zagovarja posarska vlada in zagovarja jo tudi francoska vlada. Lani v marcu so se Schumann, Adenauer in predsednik posarske vlade Hoffmann domenili, da bodo na skupnih pogajanjih poiskali izhod iz posarskega vprašanja na evropski podlagi. Po tej tezi bi bilo treba v Posarju razpisati nov plebiscit samo z enim vprašanjem: ali si za evropeizacijo Posarja ali proti njej?

Rade Vujović

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA

ZDA še ne nameravajo umakniti svojih enot iz Evrope

London, 22. nov. (AFP). — Washingtonski dopisnik »Sunday Times« piše, da ZDA ne nameravajo v bližnji prihodnosti umakniti svojih enot iz Evrope. Časnik tudi piše, da bodo ZDA najprej umaknile svoje enote z Daljnega vzhoda. Kolikor bi sovražnosti na Koreji obnovili, bi ZDA, kot trdi časnik, uporabile atomsko oborožitev, ki potrebuje manj ljudi.

ZDA

Stassen: Vojaško pomoč Zahodni Evropi je treba zmanjšati, gospodarsko popolnoma ukiniti

Washington, 22. nov. (UP). — Direktor Uprave za pomoč tujini Stassen sodi, da je Zahodna Evropa zdaj sposobna že toliko, da ji lahko znatno zmanjšajo ameriško vojaško pomoč, gospodarsko pa popolnoma ukinejo. Stassen pravi, da je evropsko gospodarstvo dokaj trdno, saj se je proizvodnja v primeru z lani povečala za 7%. Zlasti opazen napredek pa je bil dosežen v Zahodni Nemčiji. Veliki Britaniji, Nizozemski in Italiji, Stassen se tudi zavzema za nadaljnjo pomoč Španiji.

Harriman

kritizira ukinitve ameriške pomoči Izraelu

New York, 22. nov. (UP). — Bivši ameriški direktor za vzajemno pomoč Averel Harriman je izjavil, da pomeni desetdesetna ustavev pomoči Izraelu onega izmed najslabotnejših sklepov republikanske uprave. Pripomnil je, da se tudi druge države vprašujejo, ali ne bodo ZDA tudi v njihovem primeru uveljavile gospodarskih sankcij, če se tre-

KOREJA

General Timaja zavrača pritožbe poljskega delegata

Pan Mun Jom, 22. nov. — Indijski informativna služba poroča, da je predsednik komisije nevtralnih držav za repatriacijo, indijski general Timaja za-

Generalni poročnik Timaja, poveljnik indijskih čet na Koreji

vrnil večraj obtožbe poljskega delegata, da so indijske enote prekršile sporazum s tem, ker niso izločile neizpravljenih ujetnikov. General Timaja je izjavil, da jih niso mogli izločiti zato, ker ujetniki nasploh niso bili prisotnovati pojasnilom, kolikor ne pokličejo vsega možna iz ene barake v enem dnevu.

Kmalu bodo izpustili 416 japonskih ribičev

Seul, 22. nov. (AFP). — S posebnim ukazom južnokorejskega predsednika Sing Man Rija bodo kmalu izpustili 416 ja-

ponskih ribičev, ki so zdaj v južnokorejskih zaporih.

Vladni krogi sodijo, da za japonsko-južnokorejske razgovore bolje kaže. V ta namen sta dva južnokorejska predstavnika odpotovala sinoči v Tokio.

INDIJA

Brezposelnost narašča

New Delhi, 22. nov. — Indijska informativna služba poroča, da je indijski finančni minister Dešmug sinoči v parlamentu izjavil, da se kažejo znamenja naraščanja brezposelnosti. Po njegovem mnenju je to posledica nezadostnega tempa investicij. Zato je planska komisija sklenila povečati obseg petletnega načrta za milijardo 750 milijonov rupij. Dešmug je tudi izjavil, da namerava vlada še nadalje uporabljati šterlinške rezerve kakor tudi tuj potomoč.

JAPONSKA

Japonski manjka trgov

Tokio, 22. nov. (UP). — Konec meseca bodo japonski in britanski predstavniki razpravljali o pomankanju šterlinške valute na Japonskem. V zvezi s tem pripominjajo v tujakšnih krogih, da japonska industrijska proizvodnja stalno raste, da pa ima Japonska hude težave glede iskanja novih trgov, kar ne bodo strinjale z njihovo politiko.

KITAJSKA

Sovjetski strokovnjaki v Severni Koreji

Peking, 22. nov. — Kitajski časnikarska agencija poroča, da bo v Severno Korejo prišlo mnogo sovjetskih geologov in drugih strokovnjakov, ki bodo »pomagali pri hitrejšem razvoju rudarstva, iskanju novih rudnih ločiš in usposabljanju korejskih delavcev«. Agencija tudi trdi, da je v Severni Koreji prispelo »mnogo sovjetskih strojev«.

IRAN

Petdeset obtoženih so izpustili

Teheran, 22. nov. (Reuters). — Iransko vojaško sodišče je oprostil 50 ljudi, ki so bili obtoženi, da so aprila lani ubili bivšega načelnika teheranske policije. Med obtoženimi so bili tudi štirje generali.

ITALIJA

Nov stavkovni val

Rim, 22. nov. (Tanjug). — Sindikalni boj v Italiji se čedalje bolj zaostrojuje: večerj so stavkali prosvetni delavci, za prihodni teden pa so napovedane stavke nameštencev ministrstev za obrambo, kmetijstvo, javna dela, državnega monopol in državnih podjetij za ceste. Sindikati zahtevajo povečanje plač državnih uslužbencev in uvedbo trinajste plače. Večraj je predsednik republike Einaudi razveljavil sklep italijanske skupščine o izrednih izplačilih uslužbencem finančnega ministrstva, ki ga je sprejela Italijanska skupščina. To z ustavo določeno pravico je predsednik republike privratal uveljaviti glede važnejšega sklepa skupščine.

Pogajanja med vlado in sindikati glede ureditve delovnih odnosov v državnih ustanovah in v gospodarstvu niso obrodila nobenih sadov.

POSARJE

Zahodnonemškega poslanca so izgnali

Saarbrücken, 22. nov. (AFP). — Sinoči so izgnali iz Posarja demokratičnega poslanca zahodnonemškega parlamenta dr. Walza. Poročilo posarske vlade pravi, da sprito doleč posarske zakonodaje niso mogli dovoliti dr. Walza, da bi se mudil na tem področju, ker ne sme nobena oseba, ki je kandidirala na zahodnonemškem volilnem listu, ki hoče strogovaliti sedanjí režim v Posarju, priti v to področje.

Velika Britanija in evropska vojska

Vprašanje vojaške obveznosti Velike Britanije je dokaj zapleteno

London, 22. nov. (Tanjug). — V Londonu uradno izjavljajo, da pogajanja glede sklenitve sporazuma med Veliko Britanijo in državami članicami evropske vojske še trajajo, čeprav so osnovne značilnosti sporazuma že znane.

Velika Britanija bi bila povlezana z evropsko vojsko takole:

1. En britanski minister bi sodeloval na konferenci Sveta ministrov, kadar bi razpravljali o vprašanjih, ki zadevajo skupne koristi. Potemtakem Velika Britanija ne bi prevzela obveznosti glede političnih sklepov, ki bi se nanašali na posebna vprašanja držav evropske skupnosti.

2. Stalni britanski predstavnik bi sodeloval v delu vojaškega organa evropske obrambne skupnosti, ki bi odločal o razmetitvi enot, oboroževanju in razdelitvi dela med državami članicami.

3. Skupino britanskih vojaških

strokovnjakov bi poslali v glavni štab evropske vojske.

Glede teh določb ni nesoglasij. Toda najvažnejše vprašanje, vojaške obveznosti Velike Britanije do evropske vojske, je veliko bolj zapleteno. Gre za to, ali bo o britanskih enotah v Evropi odločal glavni štab evropske vojske ali načelnik imperialnega generalnega štaba v Londonu.

Velika Britanija pa želi imeti proste roke glede odločanja o britanskih enotah v Evropi.

Schürf o sestanku z Edenom

Dunaj, 22. nov. (Tanjug). —

Podkanceler dr. Adolf Schürf je izjavil po vrnitvi z zasedanja biroja Socialistične internacionale, da se je v Londonu razgovarjal z zunanjim ministrom Edenom in drugim funkcionarji britanskega zunanjega ministrstva. Dejal je, da so se v razgovoru dotaknili vseh splošnih vprašanj, ki zanimajo Avstrijo. O bermudski konferenci je dr. Schürf dejal, da ne bo takšna, kakršna bi bila, če bi se sestali predstavniki štirih velesil. Pripomnil pa je, da zdaj ni druge poti za sporazum. Sodi, da je pregodati postaviti vprašanje, ali bi bil olajšan podpis državne pogodbe, če bi se Avstrija odpovedala lastni vojski.

Mar naj bi preiskovali druga stanovanja

Trst, 22. nov. (Tanjug). Policija je sinoči napravila preiskavo v najmanj dveh stanovanjih v tržaškem središču, v katerih stanujejo slovenske družine. Mnogi člani le-teh so znani po svoji udeležbi v narodnoosvobodilni borbi.

Policijske preiskave so začeli okrog pol enih ponoči in so trajale poldrugo uro. Med preiskavo so opazili, da so nekateri policisti stražili na stopnišču in po hodnikih.

Policija je najprej popisala vse stanovalce, potem pa je začela pod

ZADNJA POROČILA

VELIČASTNA ZMAGA SOCIALIZMA

O njej pričajo prvi zaključni rezultati iz vseh republik

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Zvezna volilna komisija je objavila nocoj ob 20. uri službeno poročilo o poteku današnjih volitev. Poročilo pravi:

Po telefonskih vesteh, ki jih je prejela zvezna volilna komisija od vseh republiških volilnih komisij, so volitve ljudskih poslancev Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine v vsej državi na vseh voliščih potekle v popolnem redu.

V Beogradu: 88,3%

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Po nepopolnih podatkih je v beograjskem sedmem volilnem okraju, v katerem je kandidiral za poslance v Zveznem svetu Zvezne ljudske skupščine predsednik republike Josip Broz Tito, volilo okrog 86,36% vpisanih volivcev. V občini Topčidersko brdo je volilo 87,2% vpisanih volivcev. Na Čukarici 87,7%, v Rakovici 83,6%, v Železniku 84,28%, v Zarkovu 87% vpisanih volivcev.

V ostalem je v Beogradu razen v občini Rakovici, iz katere do 21. ure še ni bilo dokončnih volilnih rezultatov, glasovalo 88,3 odstotka vpisanih volivcev. V beograjskih volilnih seznamih je bilo vpisanih skupno 359.109 volivcev.

V Srbiji

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Po nepopolnih podatkih republi-

PRVI ZAKLJUČNI REZULTATI IZ SLOVENIJE

**Za Edvarda Kardelja 96,41%,
za Vido Tomšičevo 94,87%**

Ljubljana, 23. nov. Do 1.30 so prispeli v Ljubljano prvi zaključni, še neslužbeni podatki o današnjih volitvah v posameznih okrajih. Po teh podatkih je glasovalo v Ljutomerškem okraju 26.064 volivcev (od 30.627 upravičencev), v okrajih Ljubljana-okolica I. 34.675 (od 41.953), Ljubljana-okolica II. 31.869 (37.496), Radovljica 29.453 (32.315), Kranj 45.119 (52.985). Rezultati veljajo za volitve zveznih poslancev.

V mestu Ljubljani je v prvem volilnem okraju glasovalo za Vido Tomšičevo 46.891 volivcev od 49.803 upravičencev. V drugem okraju je za podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja glasovalo 51.949 volivcev od 54.491 upravičencev. V mestu Ljubljani je bila volilna udeležba: v I. okraju 94,14%, v II. 95,41%. Za Vido Tomšičevo je bilo oddanih 94,87%, za Edvarda Kardelja 96,41% glasov.

Prvi zaključni rezultati volitev v republiški svet pa so bili naslednji: v okrajih Črnomelj 12.370 volivcev (od 15.875 upravičencev), Kranj 44.838 (52.788), Krško 33.318 (49.338), Ljubljana-mesto 94.248 (104.233), Ljutomer

V Črni gori

Titograd, 22. nov. V Črni gori je do 18. ure po nepopolnih podatkih republiške volilne komisije SZDL glasovalo 90% volilnih upravičencev.

AMERISKO LJUDSTVO OB SOJA

DVOLEČNOST ZAHODNIH SIL

v reševanju tržaškega vprašanja

New York, 22. nov. Opazovalci pri OZN in v Washingtonu se vprašujejo, kako je mogoče, da zahodne sile tako javno kažejo svojo dvolednost v tržaškem vprašanju. Washington in London sta po popolni diskreditaciji sklepa z dne 8. oktobra obetala Združenim narodom in svetu, da bosta resno krizo, ki sta jo izzvala v tržaškem vprašanju, poskusila rešiti s konferenco, ki naj uredi tržaški problem. Vsi so stvar razumeli tako, da bodo konferenco sklicali tako, da se na njej doseže sporazum, najde neka rešitev. Toda medtem ko sta zahodni sili javno trdili, da imata tak namen, sta dejansko ravnali v nasprotnem smislu.

O tem pričajo vesti iz Rima. »New York Times« so objavili v svojim poročilu iz Italije med drugim: »Izvedelo se je da so tri zahodne sile dale Pelli pozitivna in kategorična jamstva, da bo Italija znova dobila cono A in to celo v primeru, da na konferenci ne bo uspelo rešiti tržaškega vprašanja.« Spritno tega se ni čuditi, da je Italija pristala na predlog zahodnih sil. Predlog stvarno pomeni potrditev sklepa z dne 8. oktobra, ki je bil spret enostransko in ki naj se nasilno izvede.

Diktat je mogoče kot osnovo za konferenco uveljaviti v primerih, ko gre za premaganca, za dežele, ki so kapitulirale. To ne

velja za Jugoslavijo. Pač pa za Italijo. In vendar se sedaj diktat izvaja proti Jugoslaviji in v korist imperialističnim pretenzijam Italije, ki je spet krenila na prav tako pot kakor po prvi svetovni vojni, po kateri je pripeljala svet do drugega svetovnega spopada.

Dvomi o dobri volji zahodnih sil in o njihovih poštenih namelih, ki o njih s toliko sentimentalistično govore uradni funkcionarji v Washingtonu in Londonu, so se povečali ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi v mnogih krogih nevtralnih opazovalcev v ZDA. Kajti »New York Times« pravijo: »Z zavezniki predlogom, da se skliče konferenca, še ni bil ertan sklep, da se cona A izroči Italiji, marveč da se je ta izročitev le odgodila do konca konference ne glede na to, kakšen bo njen zaključek.«

Po vsem nemogoče nasilne politike, ki jo skušajo izvajati zahodne sile, ameriški narod ne odobrava, toda ameriška vlada po tem ne vprašuje. Namesto naroda govore hladni računarji, politiki, ki jim služijo pravice naroda in usode malih držav za njihove kupčije in poravnave izsiljevanj. Ti politiki ne rušijo samo svojega osebnega ugleda, marveč kakor to ugotavlja tudi ameriški tisk, še posebej ugled Amerike in razni nedemokratski in za pojmovanja svetovne

Novi Sad, 22. nov. (Tanjug). Po zadnjih vesteh mestne volilne komisije je pri današnjih volitvah v Novem Sadu glasovalo 86,91% vpisanih volivcev.

V ostalem je bila v Vojvodini volilna udeležba izredno velika. Tako je v jašatomičnem srezu glasovalo 89,9%, v žabaljskem 83,5% volivcev. Zaključni podatki iz ostalih okrajev do 22. ure še niso dospeli.

V avtonomni pokrajini Vojvodini je dosegla volilna udeležba pri današnjih volitvah do 18. ure nad 83% vpisanih volivcev.

V Hrvatski

Zagreb, 22. nov. Volilna komisija glavnega odbora SZDL Hrvatske je prejela do 23. ure neslužbene dokončne rezultate že iz večjega števila volilnih okrajev, vendar še ni mogel biti izračunan odstotek volilne udeležbe v vsej republiki, ker so manjkali končni podatki še iz nekaterih oddaljenih krajev.

Po zbranih podatkih je glasovalo do 19. ure v okrajih Kutina 93, Jastrebarsko 93,8, Velika Gorica 90, Udbina 82,5, Beli Mana-

stir 92, Donji Miholjac 72, Osijek 86, Podravska Slatina 82, Slavonska Požega 89, Slavonski Brod 88, Valpovo 82, Samobor 96, Varaždin 90,3, Cezma 90,3, Daruvar 85, Djurdjevac 85, Koprivnica 78, Ljubreg 86, Vitrovec 94,2, Gradac 91,8, Ogulin 81,7, Otočac 87, Slunjski 82,7, Korenica 82,5, Vrginmost 80% volivcev. Iz Dalmacije so do 19. ure prispela poročila o rezultatih, po katerih je glasovalo v Šibeniku 92, v Zadru 84,17, v Dubrovniku 85, na Hvaru 75% volivcev.

Iz Istre so dospeli podatki, ki veljajo za 18. uro. V Pulju je doletelo glasovalo 86,8%, v reškem okraju 88, na Rabu 78, v Pazinu 84,5, v Poreču 89,7, v puljskem okraju 91,8, v buzdetskem 82, v mestu Reki 86,5, v crikveničkem okraju 91, v lošinskem 90,4, v delniškem 89% volilnih upravičencev.

V Zagrebu: 90,3%

V Zagrebu je do 19. ure glasovalo 90,3% volivcev. Izmed zagrebških občin je Trešnjevka s 93,9% volivcev na prvem mestu.

V Makedoniji

Skoplje, 22. nov. (Tanjug). Po podatkih, ki še niso dokončni in ki jih je zbrala republiška volilna komisija SZDL, je v Makedoniji glasovalo nad 85% volilnih upravičencev. Posebno velika je bila udeležba v glavnem mestu republike, kjer je glasovalo nad 90% upravičencev. Prav tako velika je bila udeležba volivcev tudi v Bitolju, Gostivaru, Kumanovu in drugih mestih ter še posebej v obmejnih vaseh.

Nad 600.000 volivcev, Makedoncev, Siptarjev in Turkov, je danes v Makedoniji izvolilo izmed 206 kandidatov tudi 108 republiških poslancev, v Zvezni svet Zvezne ljudske skupščine pa 22 zveznih poslancev izmed 23 kandidatov. Po vsej republiki vlada veliko zanimanje, kateri izmed kandidatov so bili izvoljeni za poslance. Posebno velja to za tito-veleški, prilepski in še nekatere druge volilne okraje, kjer

je bilo postavljenih po več kandidatov. Skoplje, 22. nov. (Tanjug). V Skoplju je po neslužbenih podatkih glasovalo nad 90% volivcev. Izvoljena sta bila dva zvezna in 10 republiških poslancev. Za zvezna poslanka sta bila izvoljena Strahil Gigov in Kemal Sejfula.

Na Kosovu in Metohiji

Priština, 22. nov. (Tanjug). V Prištini je doletelo glasovalo 75 odstotkov, v Peči 90, v Prizrenu 86, v Uroševcu 85, v Vučitrnu 80, v Podujevu 83% volivcev. — Prva poročila z dežele kažejo množično udeležbo pri volitvah, tako posebno v djakovičkem, šarplaninskem, gorskem in pečkem okraju, in še posebej iz krajev ob albanski meji, kjer sta dve tretjini prebivalstva siptarske narodnosti. V nerodimskem okraju je do 17. ure volilo 75% volivcev, v gornjomoravskem okraju 81, v sitniškem 78, v vučitrnerskem 75, v pečkem 82% volivcev.

Posebno karakteristična za današnje volitve je bila ogromna udeležba žena v Metohiji. Do 17. ure so imele okrajne in mestne volilne komisije natančne rezultate.

Ena takih potez je bila vseskor tista zaradi Trsta. Po zaključkih, ki prihajajo do njih opazovalci v ZDA, kaže najnovejši razvoj licemerskih in dvolednih »obetov na vse strani«, da nadaljujejo zahodne sile, kakor kaže, isto politiko, ki je privedla do enostranskega sklepa z dne 8. oktobra.

ARETACIJA FRANCOŠKEGA

INFORMBIROVSKEGA PRVAKA

Pariz, 22. nov. (UP). Pariška policija je danes aretirala generalnega tajnika informbirovske konfederacije dela Benito Frachona, ki je bil že pred meseci obtožen zarotniškega delovanja. Aretiral so ga, ko je govoril na nekem sindikalnem sestanku. Nalog za njegovo aretacijo je bil izdan že lani, a se je Frachon vse doslej skrival.

BEG DVEH ČESKIH LETALCEV
Regensburg, 22. nov. (R). Danes popoldne sta pristala na nekem travniku blizu Regensburga dva češkoslovaška letalca, ki sta z letalom zbežala iz Prage. Prosila sta za politični azil.

KAMBODŽA

IN FRANCOŠKA UNIJA

Saigon, 22. nov. (R). Kamboški kralj Nordon Sihanouk na sestanku s francoskim državnim tajnikom za Indokino Jacquetom pristal na sodelovanje kamboške delegacije na sestanku sveta Indokitskih dežel Francoske unije. Zasedanje bo v Parizu 26. in 27. novembra.

Primorci so glasovali z mislijo na svobodo slovenskega naroda

Okraj Sežana

V obmejnih krajih je bil že ves včerajšnji dan praznik. Istrin Kras sta se odela v cvetje, zelenje in zastave. Zvečer so na kraških gričih zagoreli kresovi, volivci pa so se strnili v sprevednost in trdno odločnost volivcev v goriških obmejnih krajih. Od 220 volišč so dopoldne volili v večini že čez 75-odstotno. V nekaterih krajih so vsi volilni upravičenci prišli na volišče že do devete ure dopoldne.

V občini Bovec so ob 10. uri prišli na volišče vsi volilni upravičenci vasi Serpenica, Zaga in Cezsoča. Isto je bilo v odročni vasi Bavšica. Iz Trente pod Triglavom pa poročajo, da je ob 10. volilo 98% volilnih upravičencev.

Okraj Postojna

Tudi v postojnskem okraju so se zlasti v bolj industrijskem delu okraja dobro izkazali. V vasi Knežak in nekaterih vaseh

me glenemu in mrzlemu jutru so se na večini volišč zbrali volilni upravičenci že pred napovedanim časom. Ze prve dopoldanske ure današnjih volitev so pokazale visoko državljansko zavednost in trdno odločnost volivcev v goriških obmejnih krajih. Od 220 volišč so dopoldne volili v večini že čez 75-odstotno. V nekaterih krajih so vsi volilni upravičenci prišli na volišče že do devete ure dopoldne.

V občini Bovec so ob 10. uri prišli na volišče vsi volilni upravičenci vasi Serpenica, Zaga in Cezsoča. Isto je bilo v odročni vasi Bavšica. Iz Trente pod Triglavom pa poročajo, da je ob 10. volilo 98% volilnih upravičencev.

Okraj Postojna

Tudi v postojnskem okraju so se zlasti v bolj industrijskem delu okraja dobro izkazali. V vasi Knežak in nekaterih vaseh

občine Prem so do 10. ure dosegli 100-odstotno udeležbo. Prav tako so na nekaterih voliščih občine Ilirska Bistrica volili ob 10. že vsi volilni upravičenci. Tudi v drugih krajih, kot n. pr. v partizanskih vaseh Bukovo in Strmec so do 12. ure prišli na volišče vsi volilni upravičenci. Na splošno je bil odstotek volilne udeležbe že v dopoldanskih urah bistveno boljši kakor v istem času pri zadnjih občinskih volitvah. To velja tudi za notranjski področji postojnskega okraja, kjer je bila udeležba prav tako znatno večja kot pri prejšnjih volitvah. V Planini pri Rakeku je do 12. ure volilo 85% volivcev. Izkazali so se tudi iz hribovske vasi na Bloški planoti, kjer je do 12. ure glasovalo 85% volivcev. V samem mestu Postojna, ker je 27 volišč, pa je znašala volilna udeležba ob 12. uri 95%.

Ob volitvah v partizanski Kočevski

Kočevje, 22. nov.

Osilčani so že pred volitvami sklenili napovedati tekmovalne vse občine v kočevskem okraju. Zato so tudi danes na dan volitev pohiteli, in seveda kmalu po 8. uri tudi zmagali. Osilčani so do te ure volili vsi, ki imajo volilno pravico, razen tistih, ki vendar začne delati. Vendar so vsi volili v vojski. Takega razpo-

moral počakati in takoj ob 7. uri je bil tak naval, da so volili že kar 100-odstotno. Malo pred 8. uro je manjkalo le še 6 volivcev. Prav tako zgodaj so volili tudi na voliščih v Novih Selih, kjer so potem vsi tisti, ki so opravili svojo državljansko dolžnost, odšli na prostovoljno delo za elektrifikacijo vasi. Med volišči, na katerih so volili 100-odstotno pred 8. uro so tudi Onek, Rajndol, Spodnji Log in Nemška Loka.

Povsod po kočevskem okraju so se na današnji dan dobro pripravi na živahnimi zborovanjih, na katerih so razpravljali o gospodarskih in političnih vprašanjih. Tudi danes ni bilo volišča, kjer ne bi govorili o Trstu in o krivičnem osmoctobrnem diktatu. In prav zaradi tega so prihajali na volišča tako zgodaj, da so s tem dokazali enotnost v boju za pravično rešitev tržaškega vprašanja.

Nekoliko pred 10. uro so iz kočevskega okraja sporočili, da so 100% volili na 30 voliščih.

Že do 10. ure so volili 75-odstotno

V mnogih krajih ptujskega okraja so že v zgodnjih jutranjih urah zbudile volivce godbe, ki so vabile delovne ljudi na volitve. Tako je do 8. ure na voliščih v mestu volilo že 57% vseh volilnih upravičencev. Tudi poročila iz ptujskega okraja so že zgodaj pokazala lepe uspehe. Že kmalu po devet uri so nekatera volišča sporočila, da so volili vsi upravičenci po seznamu. In sicer volišče Trstje v občini Rogoznica, Osuševci v občini Podgorci, Harbek v občini Ormož, naselje Drstinja v Kidričevem in dve volišči v Ptuj. Od vseh občin, ki jih je v okraju 24, sta bili do 10. ure najboljše ptujska z 82% in markovska s 74% udeležbo. V primerjavi z zadnjimi volitvami sta se tokrat dobro postavili Lovrin in Cirkovci na Dravskem polju. V vsem ptujskem okraju je že ob 10. uri volilna udeležba dosegla okrog 75%.

V celiskem okoliškem okraju so najprej zaključili volitve v Črešnjevcu

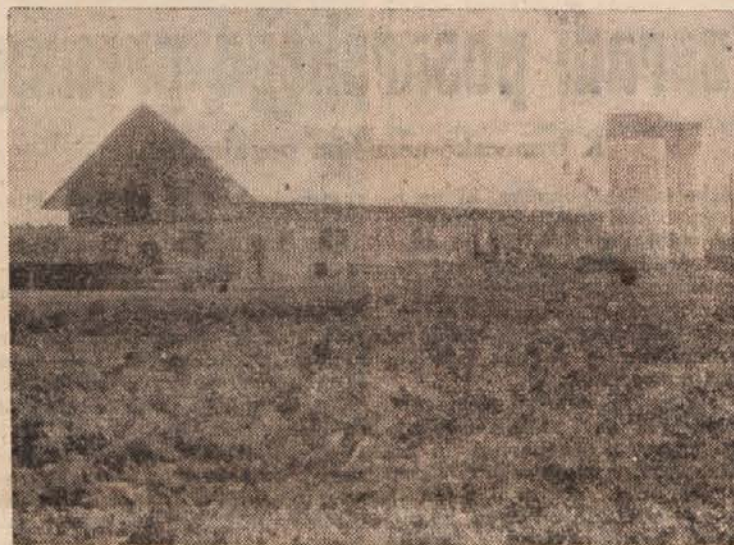
Celje, 22. novembra

S številnih volišč v mestu Celju so že zgodaj jutraj poročali o lepih rezultatih. Na voliščih 1. volilne enote je bil v jutranjih urah precejšen naval in so volišča do 10. ure zabeležila že 50 do 70 odstotno udeležbo. Tudi volišča 2. volilne enote niso zaostajala, saj so do 10. ure dosegla 70 odstotno udeležbo. V tej volilni enoti so se najbolj izkazali volivci na Dolgem Polju. Nekatera obrobna področja pa se niso postavila, saj so nekatera volišča do 10. ure zabeležila komaj 10% udeležbo. Pozneje pa so tudi ta volišča hitro sledila z rezultati ostalim. Najboljše rezultate pa so že dopoldne javila volišča 3. volilne enote mesta Celja, ki jo sestavljajo občine Store, Skofja vas in Smartno v Rožni dolini, kjer so volili predvsem železarji iz Stor. Ta volilna enota je do 10. ure dosegla že nad 70% udeležbo, čeprav so v tem času volišča s kmečkih področij še zaostajala.

V celjskem okoliškem okraju pa so prav kmečki predeli v dopoldanskih urah javili najboljše rezultate, tako da je v Lazah v občini Dramlje do 9. ure volilo že nad 300 volilnih upravičencev, kar predstavlja skoraj 70% volivcev po seznamu. Zgodaj so volili tudi v Kalubju v občini Sentjur pri Celju, kakor tudi v Sentjakobu in isti občini. V Laškem so se postavili predvsem volivci

I. terena in pa volivci z zdravilišča, od koder je prišlo 70 pacientov in uslužbencev z zastavo na volišče. V Rogasli Slatini je do 8. ure javilo najboljši rezultate 5. volišče, ki je zabeležilo do te ure že 78% udeležbo. Lepa je bila tudi dopoldne udeležba v Smarju pri Jelšah in v Zalcu. Med vseh krajev v celjsko okoliškem okraju pa je bil najboljši Črešnjevce v občini Vojnik, kjer so do 10. ure glasovali vsi volilni upravičenci v seznamu.

Šoštanj, 22. nov. V šoštanskem okraju so volivci po dobro opravljenih pripravi že v zgodnjih jutranjih urah prišli na volišča, ki so jih obiskovale delavske godbe na plihala. V Šoštanju so vsi člani prostovoljnega gasilskega društva volili do 8. ure. Na volišču v gradu, kjer so volili delavci tovarne usnja, so že do pol 11. ure volili vsi upravičenci po seznamu. Tudi v kmečkih krajih so že zgodaj poročali o lepi udeležbi in to zlasti iz Družmirja in Rečice ob Savinji. Na volišču zdravilišča v Topolščici je do 10. ure volilo 84 odstotkov vpisanih volivcev. Razen tega pa še mnogo bolnikov s potrdili. Lepe rezultate so sporočili tudi iz partizanskega kraja Solčava in iz Mozirja. V Gornji Savinjski dolini je bil naval na volišče zlasti po 10. uri, ko so prihajali volit zlasti volivci iz hribovskih vasi, ki so oddaljene dve do tri ure hoda.

Na Kočevskem so po osvoboditvi uredili lepa, velika državna posvetstva. Na sliki: hlev s silosi na Kočevskem državnem posestvu

V Mariboru je do štirih popoldne volilo nad 90 odstotkov volilnih upravičencev

Maribor, 22. novembra V vedrem soncu polnem jutru se je Maribor naglo razživel v praznični razpoloženju. Udarne koračnice godb mariborskih delavsko-prosvetnih društev so podile zadnji spanec z očli, jutranji zgodnji žarki so razpršili mrak, da so se bodrilno zablesčale številne zastave. Pred volišči so se v trdi temi že pomenkovale gručice volivcev, ne toliko o posameznih kandidatih, kakor o Trstu, o problemih svetovnega mira, o naši neodvisnosti in naši notranji politiki. Petnajststisoč mariborski volivci je izpolnjeno glasovnico potisnil v volilno skrinjico, nekaj minut pred osmo uro zjutraj. Ob osmih sta volila na 256 mariborskih voliščih že 16.202 volivca, ali 31,41 % vseh mariborskih volivcev. V vsem mestu je po udeležbi vodila volilna enota, ki obsega Melje, Meljski hrib in Kosače. Toda že ob desetih je to volilno enoto prehitela, čeprav samo za nekaj desetink odstotka enota, ki obsega Studence in Radvanje, ki je tedaj že volila 80,87 %. Ob dvajsetih se je volilna udeležba v vsem mestu povzpela že na 90,74 %. Na čelu so bili še vedno Studenci in Radvanje, ki so potem ostali ves dan v vodstvu.

O podobni volilni dejavnosti so vedela povedati tudi neuradna poročila iz mariborskega okoliškega okraja. Ljudje, ki jih je ta dan zanesla pot po tem okraju pripovedujejo, da jih je naravnost iznenadilo, ko so gledali, kako lepo so okrasili volišča, recimo na Pragerskem, v Poljčanah, Slovenski Bistrici, Hočah in tudi drugje. Posebno ugodna poročila so prihajala iz pohorskih občin Srednje, Ruše, Podvelka, Ribnica na Pohorju, Oplotnica. Vsi gozdni delavci v Lokanji v oplotniški občini so se zvrstili mimo volilnih skrinjic, brž ko je bilo volišče odprto. Volivci dveh zasel-

kov v tej občini pa so zjutraj skupno prišli voliti. V Josipdolu in Lokanji so vsi tamkajšnji volivci volili že do osme ure zjutraj. V Slovenskih gorah so prvi prihajali voliti v... Tudi poljčanska občina... je postavila: v

Pred volilno komisijo vsakemu volivcu natanko razložijo, kako je treba glasovati

Praznik v Sremu

lep sončen dan nad brezbrežnimi sremskimi polji, ravnimi kot dlan. Po vseh slovesno razpoloženje. Ljudje so praznje oblečeni. Stojijo v skupinah, pomenkujejo se in vesele na ulicah, pod zvoničniki in pred hišami, okrašenimi z zastavami in cvetjem. Slišati je harmoniko. Volitve so.

Od volišča do volišča — povsod je ista slika: sobe, okrašene s preprogami, zastavami, cvetjem, Titovimi slikami. Člani volilnih odborov so dostojanstveni in res-

ni. Volivci vstopajo, poslušajo pojasnila, gredo v posebne prostore, spuste zganjene listke v skrinjico... Ko gledaš ljudi, kako glasujejo, kako so praznje oblečeni in slovesno razpoloženi, kako živahno kramljujejo, spoznaš in občutiš, da volitve zanje niso samo gola obveznost. Domala na vsaki hiši, v vsakem naselju, na vsakem licu je videti, da se dogaja nekaj več kot zgolj navadne volitve: kot da se zaključuje eno in začenja drugo razdobje, kot da prisostvujejo slovesni otvoritvi nove tovarne ali hidrocentrale, kot da slave še eno socialistično zmago.

Batajnica: Pred občinskim poslopjem so svatje razvili zastavo in stopili v kolo. Mladenčki in starci plešejo in mahajo z belimi rutami.

Na volišču št. 4 je volil stari kmet Branko Bešlić.

»Ali poznate kandidate?« ga vprašamo.

»Kako bi ne poznal Bata (Djordja Boškovića)? Kako ne bi poznal Djetića (Uroša Ostojića)? Kolikokrat je bil pri nas v gosteh.«

»Koliko volivcev je glasovalo dopolne?« smo povprašali predsednika odbora.

»Okrog 70%,« je odvrnil. Zdelo se nam je, da je bil s tem visokim rezultatom vendarle nezadovoljen.

Nova Pazova: Ko smo vstopili, je predsednik volilnega odbora pravkar pojasnjeval: »Tovarišica, vi glasujete za ljudskega poslance Zveznega sveta. Če želite glasovati za predloženega kandidata, zaokrožite številko, če ne, prečrtajte.«

Kata Ostojić in Radmila Opačić sta se umaknili za zaveso in se čez nekaj minut vrnili z zganjenimi listkami ter ju spustili v skrinjico. Pred vrati so ju čakali otroci. Mali Gorko, z veliko kučmo na glavi, je po vsej sili hotel noter. Kata mu je dopovedovala:

»Mar hočeš tudi ti glasovati? Premajhen si še. Boš že, ko zrasteš.«

roma visoko udeležbo so že opoldne zabeležili tudi v občini Duplek, Pesnica, Limbuš, Cerljenjak ter kraji ob jugoslovansko-avstrijski meji. V Teršaku ob severni meji sta n. pr. ob devetih manjkala samo še dva volivca.

Poročila političnih organizacij so ob štirih popoldne ugotavljala, da je v Mariboru volilo že 92,7 % volivcev, v okraju Maribor-okolica pa ob treh 83 % volilnih upravičencev.

NA KOSMETU

Priština, 22. novembra

Na Kosmetu so volivci danes izvolili 14 poslancev v Zvezni svet Zvezne ljudske skupščine, 20 poslancev v republiški svet ljudske skupščine in 80 odbornikov v ljudski odbor avtonomne kosovsko-metohijske oblasti. Posebno velika je bila udeležba volivcev v okrajih ob jugoslovansko-albanski meji. V vasi Juniku tik na meji je glasovalo do 9 ure 100 % vpisanih volivcev, v Rugovu 98 %, v Kučistu pa 85 %. Do treh popoldne je glasovalo povprečno že 80 % vpisanih volivcev.

Tudi tu je po ulicah živo. Ljudje poslušajo prek zvočnika glasbo in poročila o volitvah v vseh krajih države.

»Stara Pazova: Tu žive večinom Slovaki. Na listi za Pokrajinski svet Vojvodine imajo dva kandidata: Jana Čmelika in Jana Turčina. Prvi je sin narodnega heroja.

Na nekem volišču so volivci odšli v drug prostor, da bi glasovali.

»Saj tu ni nikogar,« se je čutil starejši kmet, ko je stopil v prazno sobo.

»Nikogar ni zato, da bi vi lahko tajno glasovali,« mu pojasnjuje predsednik volilnega odbora.

Slovaki glasujejo ne samo za svoje poslance, marveč tudi za novo Jugoslavijo, v kateri so kot narodna manjšina našli svojo pravo domovino.

Po široki cesti se vračamo proti Beogradu. Srečujemo nove in nove zgradbe, sile, hiše, tovarne, levo in desno so neskončna plodna polja Srema, ki danes slavi praznik socializma.

D. Vukobratović

Potniki se pritožujejo

Potniki jutranjega vlaka na progi Gorica-Ajdovščina, po večini delavci in nameščenci, ki se dnevno vozijo na službena mesta v Gorico ali Ajdovščino, se upravičeno pritožujejo, da vlak pogosto ni zadostno zakurjen, in to ravno v najbolj mrzlih dneh. Zeleniško osebo se za njihove pritožbe ne menja, ali pa se jih pogosto otrese celo z ostro opazko, češ »trajala je varčevati«. Potnikom pa le ne gre v glavo, zakaj se je železniška uprava oziroma strojevodja odločil varčevati prav na njihov račun, na račun tistih, ki imajo neugodne delovne pogoje prav zaradi vsakodnevnih voženj, zgodnjega vstajanja, čakanja in zmrzovanja po postajah, neudobnega potovanja itd. Prav gotovo ni koristno za njihovo delo, če prihajajo v delavnice in pisarne premraženi in slabe volje.

Se nekaj greni vsakodnevnim romarjem že itak neprijetne urice tega potovanja: zamude. V zadnjem času zamude na tej progi naraščajo, namrečno, da bi se stanje zboljševalo. Tu je namreč kar redkost, ako vlak privozi točno po vsem redu na končno postajo, pa četudi ob odhodu ni imel zamude. Posebno se to dogaja dnevno pri večernem vlaku, ki odhaja iz Gorice ob 18.25, prihaja pa v Ajdovščino šele okoli 20. ure ali pa še kasneje. Ako pomislimo, da se s tem vlakom vrača domov večina delavcev in nameščenec, ki odhaja zjutraj od doma že okoli 5.30 ali pa še prej (če upoštevamo, da nekateri bivajo v vaseh oddaljenih od železniških postaj), potem je lahko izračunati, koliko časa jim prestaja za počitek in razvedrilo. Ali od takega delavca in nameščenca še lahko zahtevamo, da se zanima za javno živ-

ljenje, za lastno izobrazbo, če samo za prihajanje in odhajanje na delo zamuja dnevno 3-4 ure ali pa še celo več? — Mislim, da bi železniška uprava te nedostatke lahko uredila z malo dobre volje. Dosedaj so pa vse pritožbe natele na gluha ušesa.

Kes je, da je sedaj v izrednih razmerah nekaj več tovrstnega prometa. Ali se ne bi dalo urediti, da bi se ta promet odpravil izven voznega reda potniških vlakov? — Vsi potniki, posebno pa delavci, bi bili železniški upravi hvaležni, če li odpravila te nerednosti. N. Brajnik

Radi bi svetili z elektriko

Med okupacijo je Klinja vas precej trpela. Mnogo družin je okupator izgnal v taborišča, vas pa tik pred osvoboditvijo porušil, ostalo je le še polovico hiš.

Po osvoboditvi je tu nastalo rudarsko delavsko naselje, oddaljeno od Kočevja le tri kilometre. Toda elektrificirano še ni. Na vseh vasiških acentih, na sejah bivšega mestnega in sedanega LO mestne občine smo sklepali, da bomo delali prostovoljno za električno napeljavo, toda vse zaman.

Kakor sem že omenil, so tu rudarji, tovarniški in poljedelski delavci, ki so bili pripravljeni delati in se izobraževati, toda s karbidovkami in petrolejkami v stanovanju ne morejo brati niti časopisa ob dolgih večerih.

Vaša ni bilo mogoče obnoviti v prvih povojnih letih. Zdaj pa bi se morda že našlo toliko sredstev, da bi tudi nam pomagali, da li našo vas razsvetljevala elektrika.

E. Krležaj

Ali pisec tega ni vedel?

V »Ljudski pravici« z dne 19. XI. je dopis o gostovanju pevskega zbora »Emil Adamič« v severnem delu Slovenije. Podpisani je neki »ro«. Med ostalim ta dopisnik piše, da so ostali nad Sobočani nekoliko razočarani. Piše, da je bilo malo čudno, da nismo našli bolj primernega prostora za koncert, kot je telovadnica soboške gimnazije. Hkrati piše, da je neumljivo, da je prišlo na koncert le nekaj več kot 150 ljudi.

Dopisnik je najbrž nepoučen o vsem, kar je napisal, ker v nesprotnem bi lahko rekel, da je njegovo pisanje tendenciozno. Telovadnica gimnazije je najbolj svetla, akustična in največja dvorana v Soboti. Prav tako ima ta dvorana napravo za temperiranje. V njej je imel dvakrat koncert simfonijski orkester iz Ljubljane. V tej dvorani so gostovali Slovenski komorni trio, peval mariborske opere; domače pev-

ske društvo ima prav zaradi dobrih lastnosti dvorane vedno v njej letni koncert.

Kar se tiče obiska, je prav tako tovr. »ro« nepoučen. Popoldne je bila dvorana skoraj popolnoma zasedena; popoldanski koncert je obiskoval nad 350 ljudi. Zvečer je bilo res premalo poslušalcev. Ker je zbor zamudil, je veliko dijakov, ki stanojujejo izven Sobotne, odšlo domov z vlakom. Ta večer je pa veliko ljudi odšlo na teren, ker so bile drugi dan volitve v zbor proizvajalcev. Isti večer pa so nameščenci po naših trgovinah popisovali blago, ker so bile znane cene. Torej bi tovr. »ro« moral tudi to vedeti in ne pisati tako, kot je pisal. V Soboti je skupno poslušalo koncert nad 500 ljudi. Menim, da je bil zaradi posebnih pogojev tudi ta obisk vsaj zadovoljiv.

Novak Anton, učitelj

Delavci so glasovali za krepitev samoupravljanja

Ljutomer, 22. nov. V ljutomerskem okraju so se povsod dobro pripravili na volitve. Številni kraji so okrašeni. Najbolj so počastili volitve v Apačah, kjer so postavili tri slavoloke in lepo okrasili vsa volišča. V Ljutomeru je že zgodaj zjutraj začela igrati ljutomerska godba in tudi v drugih krajih so volivce razveselile godbe na pihala, drugod pa so igrali harmonikarji ali pa peli peveci.

Od štirih volilnih enot v Ljutomeru je zgodaj popoldne izkazala najboljšo rezultate 4. enota, kjer je volilo 86 % volivcev, druga enota pa je izkazala 70 % udeležbo. Delavci ljutomerske opokarne so prišli na volitve z zastavo, na Polihah pa so delavci državnega posestva že ob 5. uri zakurili kres in takoj po sedmi uri volili 100%. Na poziv Okrajne lovske zveze so vsi ljutomerski lovci volili že do 7.15 ure.

Med posameznimi kraji so se najbolj odlikovale Železne dveri v občini Ljutomer, kjer so kmalu po 8. uri dosegli 100 % volilno udeležbo. Predvsem so viničarji oziroma člani vinogradniške zadruge pripomogli k temu uspehu, ker so prišli skupaj na volišče.

Po poročilih, ki so bila zbrana do 10. ure, so v mestu Ljuto-

meru razen 10 volivcev volili že vsi volilci. Na območju ljutomerske občine pa je do te ure dosegla volilna udeležba 70 %. Do te ure so v Črncih v Apaški kotlini že tri volišča dosegla 100 % udeležbo po seznamu, na ostalih voliščih te občine pa so seznami dokazali, da še ni volilo samo 10 volivcev. V Jeruzalemu so do 9. ure po seznamih ugotovili, da še ni volilo samo 23 volivcev. Lepe uspehe so zaznamovali tudi pri Miklavžu v Sermancih in na Kajžarju. Zlasti disciplinirani so bili povsod člani gasilskih in lovskih društev. Povsod so se po opravljeni volilni dolžnosti ljudje zbirali na trgih, poslušali radijske oddaje ter številne godbe.

Slovenj Gradec, 22. nov.

Na predvečer volitev so na Pohorju, Kozjaku in drugih gorah zakurili velike kresove, ki so govorili tudi bratom v avstrijske Koroške o slovesnem razpoloženju na našem bivšem koroškem ozemlju. Povsod v okraju so hiše okrasili, ob cestah so postavili mlaje, pred Železarno v Ravnah pa velik slavolok. Prav tako v Dravogradu. Ze v zgodnjih urah so delavske godbe igrale v Slovenj Gradcu, Radljah, Ravnah in Mežici.

PRED DVAJSETLETNICO »LJUDSKE PRAVICE«

Kako si je »LJUDSKA PRAVICA« kljub prepovedi podaljševala izhajanje

Prihodnje leto bomo praznovali dvajsetletnico ustanovitve »Ljudske pravice«, enega izmed redkih naprednih slovenskih časopisov, ki je tako vztrajno kljuboval poskusom protiljudskih vlad, da ga skoraj nikdar niso uspeli popolnoma zatreti. V teku so že obširne priprave za praznično obletnico, ki bo praznik vsega slovenskega ljudstva, »Ljudska pravica-Borba« pa bo prinašala zanimive zgodovinske podrobnosti iz viharne borbe za obstoj tega naprednega lista. Današnji sestavek je napisal tovarš Ivan Kreft.

Uzunovičev režim, pod katerim je dne 5. oktobra 1934 začela izhajati »Ljudska pravica«, ni postal takoj pozoren na njeno pisanje. Bolj neprijetno je postalo pisanje »Ljudske pravice« Jevtičevemu režimu (od 20. XII. 1934 do 24. VI. 1935), zlasti ko je februarja 1935 razpisal volitve v parlament. Jevtičev namero za volitvami »Ljudske pravice« prikazala kot poskus podaljšanja vladavine diktature. Toda tudi ta je propadla, preden je mogel proti »Ljudski pravici« kaj odločnega ukreniti.

Zamonalj ga je Stojadinović-Korošev režim. Pod njim so se za »Ljudsko pravico« začeli težki dnevi. Župnik Kleki, ki je v svojih »Novinah« že zdavnej prej proglasil »Ljudsko pravico« kot »šleško«, to je tujo, a čimve je namigaval na zveze z Moskvo, sedaj ni bil več prekmurski sopolitizist, temveč vladni politik. V znamenju te lokalne Klekove politike je bil iz Dolnje Lendave, mesta izhajanja »Ljudske pravice«, kmalu prestavljen okrajni glavar dr. Kartina, cenzor »Ljudske pravice«. Za novega glavarja in s tem za cenzorja je bil imenovan dr. Bratina.

Do ljutomerskih dogodkov 1. septembra 1935, ko so orožniki neizvajali napadov in streljali na zborovalce slovenskega ljudskega gibanja v Ljutomeru in ubili Alojza Mavriča, več drugih pa razili režim ni imel formalnega poviča za prepoved »Ljudske pravice«. Po ljutomerskih dogodkih pa v Dolnji Lendavi ni mogla iziti več nobena številka »Ljudske pravice«. Naklada prve sep-

tembrske številke je bila zaplenjena, le nekaj izvodov je rešil Miško Kranjec in jih razdal najbližjim sodelavcem. (Do danes ni najden še noben izvod zaplenjene številke.)

Izdajatelj »Ljudske pravice« so tedaj upravo in uredništvo preselili v Ljubljano in naslednjo številko (pod novim odgovornim urednikom) izdali šele sedem tednov po ljutomerskih dogodkih, ko le-ti niso bili več v središču zanimanja slovenske in jugoslovanske javnosti. S preselitvijo in menjavanjem urednika si je list takrat podaljšal izhajanje skoraj za pol leta, to je do naslednje prepovedi 6. marca 1936. Druge prepovedi pa ni bilo mogoče več tako enostavno obiti. Vendar so izdajatelji tudi sedaj našli izhod, čeprav ne za dolgo. Gradivo zaplenjene »Ljudske pravice« so izdali pod glavo »Bojevnika«. Kako je prišlo do tega?

V smislu Celjskega dogovora z dne 24. novembra 1935 med skupinami »Ljudske pravice«, »Bojevnika« in »Slovenske zemlje« o skupnem kmečko-delavskem gibanju in skupnem glasilu je dne 8. decembra 1935 izšla zadnja številka »Bojevnika«. Konzorcijski »Bojevnika« je s predčasno prostovoljno ustavitvijo svojega tednika podprl željo večine pristaev kmečko-delavskega gibanja, naj novo skupno glasilu ohrani ime »Ljudska pravica«. Člani konzorcijske »Slovenske zemlje« so sodili, da zanje tak predlog ni sprejemljiv. Do kompromisa ni prišlo, tako da sta »Ljudska pravica« in »Slovenska zemlja« izhajali še naprej kot glasilski samostojni skupini.

Ko so 6. marca 1936 »Ljudsko pravico« prepovedali, je konzorcijski »Bojevnika« brez večjih pomislekov dopustil, da pod glavo »Bojevnika« izjave gradivo zaplenjene »Ljudske pravice«. Bil je celo za obzvo sklepa volivcev brežiškega in krškega okraja o »Ljudski pravici« kot skupnem glasilu. Čitalce je torej lahko hitro ugotovilo, da se za glavo »Bojevnika« skriva »Ljudska pravica«. Poleg tega so dopis: Belokrajina, Prlekija in Kuzdobljanje,

Slovenska Krajina poročali v glavnem o tem, kako se med ljudstvom širi »Ljudska pravica«. V drugih dopisih pa zasledimo krajevno gospodarsko, politično in socialno problematiko ter vprašanje brezposelnosti. Končno naj omenim še obvestilo o velikem zborovanju kmečke slege dne 29. III. 1936 in posvet delegatov iz vseh krajev Slovenije pri Strgarju v Zaprešiču na Hrvaškem. Zborovanje je namreč organiziralo Slovensko kmečko-delavsko gibanje na pobudo Partije. Med kakimi 50 udeleženci so bili: Franc Salomon, Slavko Slander, Lado Kozak, ing. Alojz Stebi, Line Zagar, Franc Stille in dr. Vekoslav Kukovec.

Najvažnejše gradivo te številke pa je cenzura črtila. Ker časopis z belo liso ni smel iziti, si je urednik pomagal iz zadrege tako, da je iz prejšnje, 26. številke »Bojevnika« ponatisnil z velikimi črkami čez polovico strani besedilo Celjskega dogovora. Strnjinažni zatim je izšla še 28. številka »Bojevnika« — »Ljudske pravice«. Naslednja ni več izšla, čeprav je bila predvidena in gradivo pripravljeno. Naročniki so namreč zahtevali, naj se izvede Celjski dogovor. Željo bralcev je v 28. številki izrazil dr. Jože Vilfan v prispevku »Za zmago slovenske stare pravde«.

Kljub več resnim poskusom (»Stara pravda«, »Slovenska zemlja« z geslom za staro pravdo, »Tabore« pa Celjski dogovor nikoli ni bil izveden tako, kakor je bil zamišljen. Res pa je, da so mnoge težave bile tudi objektivne prirode.

Skupina »Ljudske pravice« je tako štiri leta po Celjskem dogovoru začela zopet pripraviti za izdajanje »Nove Ljudske pravice« v Zagrebu. Pri pripravi je osebo sodeloval tov. Edvard Kardelj. Toda edina številka, ki je izšla 15. decembra 1939 v Zagrebu, je pravzaprav bila že ilegalna. Državno pravdnitvo jo je namreč dobilo v cenzuro šele, ko je bila vsa naklada že razprodana. Čeprav je takoj izdal odlok o zaplenbi in je poleg politične mobiliziralo še Mačkov meščansko zaščito, ni moglo preprečiti njene dostave naslovnikom v Slovenijo. Od vseh števil se je to še največ ohranilo, saj je izšla v izredno visoki nakladi.

»Ljudska pravica« zatem dobro leto, to je do januarja 1941, ni mogla iziti. Takrat pa je izšla prva ilegalna številka in potem do konca februarja še dve, nato pa skoraj dve leti ni izhajala. Januarja 1943 pa se je začela za »Ljudsko pravico« nova doba, ko je lahko v podnaslovu napisala, da je glasilu KPS.

skupin proizvajalcev. Na vsaki glasovnici mora biti označeno število proizvajalcev, ki jih predstavlja vsak član volilnega telesa. Če sestavlja volilno telo odborniki več okrajnih oziroma mestnih zborov proizvajalcev, je treba paziti, da bo posamezni član volilnega telesa dobil glasovnico z navedbo števila proizvajalcev, ki jih predstavlja v tistem okraju, v katerem je bil izvoljen. Hkrati v glasovnico preme tu di kuverto. Član volilnega telesa glasuje tako, da obkroži število predloženega kandidata, za katerega želi glasovati, glasuje na lahko samo za enega kandidata. Ko je to izvršil, dene glasovnico v kuverto, ki jo zalepi in nato spusti v glasovalno skrinjico pred volilnim odborom.

Kadar voli isto volilno telo več poslancev, ker je okraj ali mesto razdeljeno na več okrajev ali volilnih enot (n. pr.: okraj Radovljica voli tri poslance v Republiški zbor proizvajalcev v prvi proizvajalski skupini), se vse to, kar smo pravkar povedali, izvrši za vsako volilno enoto posebej. Člani volilnega telesa prejmejo od volilnega odbora najprej po eno glasovnico z imeni kandidatov, ki so bili potrjeni za prvo volilno enoto. Ko enega izmed teh kandidatov označijo, dajo glasovnico v kuverto in jo zalepljeno oddajo v skrinjico. Nato dene glasovnico z imeni kandidatov, ki so potrjeni za drugo volilno enoto — in se ves postopek ponavlja, dokler ni opravljen glasovanje za vse volilne enote.

Ko ni več pričakovati, da bi še kateri član volilnega telesa, ki ob začetku ni bil navdušen, lahko prišel, se glasovanje zaključuje. Volilni odbor vzame vse kuverte iz skrinjice ter jih, ne da bi jih odpiral, skupno s seznamom članov volilnega telesa in s svojim zapisnikom da v poseben omet, ki ga zaprečati in po najhitrejši poti pošlje pristojni kandidatur (mestni) volilni komisiji, da ugotovi volilni izid.

Volilnega izida namreč ne ugotavlja sam volilni odbor, ampak volilna komisija, da se na ta način, kolikor je mogoče, zagotovi tajnost glasovanja. Volilna komisija ugotavlja izid glasovanja po volilnih enotah, toda ne po število glasovnic, ki so bile oddane za posameznega kandidata, ampak v skladu z načelom reprezentacije — po številu proizvajalcev, ki jih predstavljajo člani volilnega telesa, ki so glasovali za posameznega kandidata.

PONOVNE VOLITVE

Če bi v istem volilnem okraju ali v isti volilni enoti dva ali več kandidatov dobilo enako največje število glasov, računajo pri tem kot glasove število proizvajalcev, se morajo volitve ponoviti. To pa ni mogoče napraviti še istega dne, ko okrajna volilna komisija ugotovi volilni izid, ampak se opravi ponovne volitve v roku 7 do 14 dni potem, ko so bile opravljene prve volitve.

G.

DELO ARHITEKTA SINANA

Sinan, arhitekt in graditelj številnih stavb ter utemeljitelj turškega stila in turške arhitektonske šole, ki je imela močan vpliv v vseh deželah osmanskega cesarstva, je živel nenavadno dolgo. Umrl je star 98 let in tako doživel ne le vzpon osmanskega cesarstva, temveč tudi počasno, a neizbežno dekadenco Osmanov.

Rojen je bil v vasi Aghnas blizu Kajserij, v okraju Kesi v srcu Anatolije. Tu je prebil detinstvo in mladost in od tod ga je »devširma« (izbiranje otrok za janičarje) odvedla v neko vojaško »šolo«. (Za devširmo so v začetku jemali le otroke kristjanskih družin z Balkana, sultan Selim Janus pa je določil, da je treba za janičarje jemati tudi otroke turških družin iz Anatolije.) Po svojem dvajsetem letu je Sinan z vojaškimi pohodi osmanske vojske križaril od vzhoda do zahoda in od severa do juga.

Groba veličastnost rodne mesta in visoke planine, nad katerimi so

proge svoje sanje, kasneje pa grenkoba življenja in razočaranja.

Kasnejši pohodi in križarjenja s sultanovo armado so obogatili Sinanov genij. Videl je pozlačene kupole iranskih džami in njihove vitke minarete, sirijske umetniške dela, jeruzalemske kamnite hiše, mameluška dela v Egiptu, Bagdad in njegove lepote, balkanske cerkve in prodi prav v osrčje Srednje Evrope. Oplajal se je ob lepota bizantinskega Carigrada, zlasti ob lepoti Hagije Sofije. Zbrane vtise je preli v največja dela turške arhitekture v Brusi, Jedrenih, Istanbulu in drugod.

V vojaških pohodih od Beograda do Dunaja je pokazal veliko spretnost pri graditvi raznih vojaških objektov. Že s 25. leti je bil priznan kot graditelj, od svojega petdesetega leta do konca življenja pa je nosil naslov ser-mimarja (vodje gradbenikov). Vneto je delal vse, kar mu je prišlo pod roke: ko je končal novo kopalnico iz sivga marmora poleg sultanove sobe v seraju, je začel gra-

tonske igre — v ozkem minaretu je zgradil tak sistem stopnišča, po katerem so lahko trije ljudje hkrati povzpno na tri balkone džamije, ne da bi vedeli drug za drugega in ne da bi se videli.

Med svojimi številnimi deli je ljubil zlasti tri džamije in jih imenoval glavne stvaritve svojega dela in razvoja: Sehzade džamijo v Carigradu, njegovo šolsko delo, carigrasko Sulejmanijo, veliki spomenik iz pomočniške dobe, ter džamijo Selimijo v Jedrenih, mojstrovino Sinana-mojstra.

Ceprav je smatral jedrensko džamijo.

Proslava 40-letnice književnega dela Miroslava Krleža

V začetku decembra bo Društvo književnikov Hrvatske skupno s hrvatskim Narodnim kazalištem proslavilo 40-letnico književnega dela in 60-letnico rojstva Miroslava Krleža.

Proslavo bodo začeli s svečano matinejo v hrvatskem Narodnem kazališču, ki bo v nedeljo 6. decembra. V ponedeljek 7. decembra bodo uprizorili Krležovo dramo »Gospoda Glembajevci« v izvedbi članov Narodnega pozorišča iz Beograda. Dan kasneje bodo gostovali člani drame SNG s Krležovo dramo »V agoniji«. V sredo 9. decembra pa bodo člani drame hrvatskega Narodnega kazališča izvedli Krležovo dramo »Leda«.

V Zagrebu bodo tudi odprli razstavo fotografij ter inscenacij Krleževih del v gledališčih po naši državi.

Te dni slavi 40-letnico umetniškega dela znani igralec Hrvatskega narodnega kazališča Avgust Cilic. Med narodnoosvobodilno borbo je odšel v partizane, kjer je skupaj z drugimi igralci nastopal po partizanskih gledališčih. Zdaj je star 63 let in sodi, da se je šele zdaj prav razmahnil.

Novosadsko založniško podjetje »Bratstvo-Jedinstvo« je začelo izdajati novo edicijo »Forum«. Te dni je izšla iz tiska prva knjiga Cipeleva roman »Prolog«. V treh tednih bo izšlo delo angleškega pisatelja Normana Douglasa »Južni veter«, do konca leta pa bodo tiskali še Andjelka Krstića »Trajan« in Mor Jokajja »Zlatega človeka«. Knjižnica ima prijetno obliko in format, obeta pa tudi cenene izdaje. »Prolog« stane 280 din.

mijo kot svojo največjo mojstrovino, je vendar instambulski Sulejmanova džamija kot celota svojevrsna. Za izgraditev džamije je Sinan dobil vse, kar je zahteval. Šest let so jo gradili najboljši turški mojstri. Džamija ima štiri minarete (znamenje, da je Sulejman četrti sultan po osvojitvi Carigrada), na njih je deset balkonov (ker je bil sultan deseti turški sultan iz družine Osmanov). Veliko kupolo podpirajo štiri ogromni škriklati stebri. Premor vsakega je 1,20, višina pa 9,20 m. Enega izmed njih so morali odrezati, ker je bil previsok in je v bizantinski dobi stal pred Cerkvijo dvanajstih apostolov, kjer so bili grobovi vseh bizantinskih cesarjev.

Ves Sinanov opus šteje 400 stavb. Največ je javnih poslopij: 18 karavanskih serajev, 31 javnih kopalnic, 7 mostov in viaduktov, 17 javnih kuhinj in 3 bolnice. Zgradil je 75 velikih in 49 manjših džami, poleg njih prav toliko verskih šol. Njegovo delo obsega še 7 institutov za študij klorana, 27 rezidence, 18 kupol in 5 zakladnic.

Tudi v naši domovini je nekaj najlepših spomenikov iz turških časov, ki kažejo vse značilnosti Sinanove šole, n. pr. Gazi Husref begova džamija v Sarajevu. Za most na Drini, ki je postal predmet zanimive književne teme izpod peresa Ivana Andrića, zatrjujejo, da je delo samega Sinana ali pa vsaj njegove šole.

Spomin na velikega graditelja je tako živ in prepleten z legendami, da vam bo še zdaj ljudstvo reklo, če boste kdaj videli kako lepo džamijo, nenavadne preprostosti ali ljubeč vodnjak, da je to delo arhitekta Sinana.

Z. P.

Dostojevski: „ZLOČIN IN KAZEN“ v beograjskem dramskem gledališču

V beograjskem dramskem gledališču so predsinocnim dali premiero »Zločina in kazni«, dramatisacijo, ki jo je priredil po znamenitem romanu F. M. Dostojevskega Minja Dedić. Dramatisacija Minje Dedića je zanimiv poskus dramaturške obdelave romana Dostojevskega. Vendar se zdi, da ni zajel vse širine tega romana in obilice skrivnostnih odse-
vov, podzvestnih vzgibov in odtokov, ki jih je opisal Dostojevski.

Dedić je svojo režisersko zasnovo prilagodil dramatisaciji. Režija je bila zvesta psihološkemu realizmu Dostojevskega in zato se je predvsem trudila izločiti pravo vzdušje na pozornici. Vendar je dramatisacija kriva tega, da so bili nekateri prizori videti kot brezizrazna ilustracija dogodkov, ki so opisani v romanu. Na naši sliki: prizor s te uprizoritve.

Plastika na prostem

Pod tem naslovom je umetnostna galerija Hamburger Kunsthalle letos priredila v Hamburgu razstavo sodobnega kiparstva na prostem. Razstava je bila nameščena v posebej prirejenem parku ob Mednarodni vrtnarski razstavi na tako imenovanem Alstervorlandu ob reki Labi in so jo zaprli konec oktobra. Ta prireditelj je bila izredno zanimiv poskus prikazati sodobno plastiko pod milim nebom v zelenem okviru parka. Zato je vredno o nji napisati nekaj podatkov.

Prireditelji so izbrali 50 umetnikov, ki so po večini zastopali vsak z enim delom (v bronu, kamnu, terakoti, železu, cementu in opeki), nekateri najpomembnejši so bili pa predstavljeni s dvema ali celo tremi plastikami. Izmed razstavljalcev jih je dobra polovica bila Nemcev, izmed

ostalih so bili pa predvsem Angleži, Amerikanci, Francozi, Italijani in Švicarji. Cela vrsta držav ni bila zastopana, zlasti ne nordijske države, pa tudi ne Belgija in Holandija. Tudi Jugoslavija se te zanimive prireditve na žalost ni udeležila.

Med Nemci so bili poleg starih, obče priznanih klasikov (kakor n. pr. Adolf Hildebrand, Georg Kolbe, Wilhelm Lehmbruck), zastopani tudi drugi znani novejši kiparji kakor Ernst Barlach, August Gaul, Hermann Haller. Poleg teh so pa razstavljali svoje kubistične ali abstraktne kompozicije mnogi mlajši, izven Nemčije malo znani umetniki. Videti je, da so nanje močno vplivali zlasti moderni Angleži in Amerikanci s svojimi železnimi oz. žičnimi plastikami.

Med Angleži sta se najbolj uveljavila Reginald Butler in Henry Moore. Prvi, ki je letos prejel prvo nagrado pri natečaju za spomenik Neznanemu političnemu ujetniku, je razstavil dosledno abstraktno »Dvojico«, kompozicijo iz železnih palic, visoko nad 2 metra. Moore je pa pokazal nič manj ekstremno, konstruirano »Dvojico stoječih postav«, izdelano iz bronu in prav tako visoko preko 2 metra. Amerikanec Alexander Calder je bil zastopan s plastiko, izdelano iz žice in pločevine, visoko nad 4 metre, ki jo imenuje katalog »Deset nemirnih plošč« z označbo »mobile«. To je eno izmed najmodernejših del tega kiparja, ki je začel kot strojni inženir, nato izdeloval gibljive igrače in se je zdaj posvetil tem »mobilm«. Izmed Italijanov je bil razstavljen »Ženski akt«, ki ga je iz preplega kama izklesal Alberto Viani in ki je bil razstavljen tudi na lanski beneški Biennali. Je to do skrajnosti dosledno izvršen abstrakten

kip, ki nima več prav nobenih vez z realnim človeškim telesom. Navzven je bil na razstavi tudi kip »Plesalka« italijanskega kiparja Marina Marini. Ta odlični kipar je močno vplival na marsikatero sodobno plastiko, tudi na slovenske. Značilen je bil iz cementa vlit kip »Ležeča postava«, ki ga je zasnoval avstrijski kipar Fritz Wotruba, ki je danes eden najbolj znanih dunajskih kiparjev. Velike kvalitete je kazala vrtna plastika »Klečeca«, ki jo je že pred leti izdelal ruski emigrantski umetnik Osip Zadkine.

Kot nekako protiutež marsikaterim modnim prenapetostim so prireditelji pokazali tudi nekaj splošno priznanih zrelih mojstrov, tako Rodinovega »Janeza Krstnika«, enega izmed »Meščanov iz Calaisa«, dalje imenitno »Reko« Aristida Mailola ter »Evo«, ki jo je pred 28 leti izdelal Charles Despiau.

Zanimiv je predgovor iz kataloga, ki ugotavlja, da so bila posamezna dela brez izjeme izbrana z vidika, da so značilna za današnji umetniški položaj v Evropi. K temu pa spadajo prav tako veliki predhodniki, kakor tudi še sporna dela kiparjev mlajših pokolenj. Prireditelji so dosledno skušali pri posameznih narodih temu ali onemu pomembnemu zastopniku starejših generacij pridružiti tudi dela mlajšega rodu. Na koncu pravi uvod »Ali se to oz. drugo delo temu ali onemu zdi sijajno ali odvratno, je manj važno. Vsako izmed prikazanih del je plod premišljenega napora in načrtnega prizadevanja, je dokument določenega življenja in je zato vredno resnega razmotrivanja. Zato zahteva od opazovalca spoštovanje in strpnost. Intolerantnost je znak srove občutljivosti in najbolj zanesljivo spoznavno znamenje barbarstva.«

L. A.

„VARSTVO SPOMENIKOV“

Publiranje rezultatov dela Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov v posebnem zborniku, je pri Slovenih že skoraj tradicija, saj so že pred desetletji še v času stare Avstro-ogrske monarhije izhajale znane »Mitteilungen«, med obema vpojama pa je izhajal »Zbornik za umetnostno zgodovino«, ki je razen prispevkov s področja umetnostne vede, prinašal tudi spomeniško varstvena poročila. Po osvoboditvi se je »Zbornik« osamosvojil, Zavod pa je dobil svoje posebno glasilo v »Varstvu spomenikov«.

Knjiga, ki je pred tedni izšla, je po številu že četrta. Poleg obilnatih poročil, ki so jih prispevali referenti za razna področja spomeniškega varstva, je v njej zbrana tudi vrsta član-
kov, ki po svojem pomenu presegajo ta okvir (Marijan Zadnikar): »Nekaj misli in ugotovitev ob terenskem proučevanju romanske arhitekture v Sloveniji«. Pomembne sestavke so prispevali tudi dr. Emilijan Cevc, dr. Josip Klemenc, dr. Alfonz Gspan, Drago Komelj, Bogo Teply, Zoran Kržišnik, Nace Sumi in nekateri drugi.

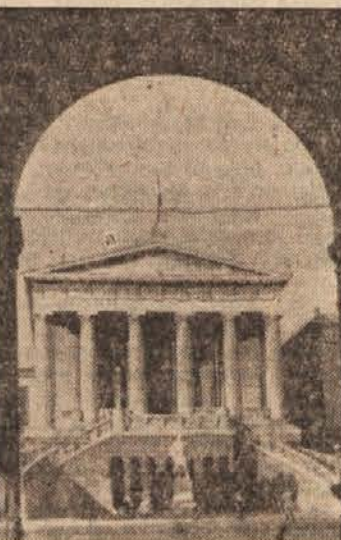
V splošnem lahko opazimo, da v knjigi sodelujejo vsi vidni delavci s področja našega spomeniškega varstva. Članki so na znanstveni višini, skozi katero pa je vidno čutili tudi osebno prizadetost avtorjev, pri obravnavanju današnjega problema. Poudariti je treba zlasti, da se večina piscev ne zadovoljuje z golo analizo, kolikor to zahteva spomeniška praksa, temveč stremijo, da iz tega potegnejo rezultate, ki imajo mnogo širši pomen v območju splošne umetnostne oziroma kulturnozgodovinske vede. Kljub tem prednostim pa nam knjiga kaže mnoge boleče točke. Tak je zlasti vtis, da kljub dobri volji posameznikov, mnogi naši pomembni kulturni objekti neznatno propadajo, tako da se človek nehoti spomni na zlovesčo domisljico o »Pogrebem zavodov«, kot se ta urad v pogovorih ljudi, katerih delo je z delom Zavoda tesno povezano, tako pogosto imenuje. Ne gre tu le za propadajoče slike naših spomenikov, kjer so že tako ali tako storjeni koraki, da se razpadanje zavre in slike konservirajo, ampak tudi za vse tiste spomenike, od rene-

sančnih gradov do malih gotičnih plastik, ki predstavljajo nenadomestljive vrednote in ki jih je šlo po osvoboditvi bodisi iz malomarnosti, bodisi iz zavestnega barbarizma že toliko po zlu. V tej zvezi pogrešam v letošnjem zborniku tozadevnega seznama, kakršen je bil objavljen v zadnji tovrstni publikaciji. Bojim se, da ne bi bil letos nič manj dolg, kljub temu, da niti v prejšnjem primeru ni bil popoln, saj so bili zabeleženi samo uradni ugotovljeni primeri.

Na zaključku zbornika so dodana še poročila o muzejih in galerijah na slovenskem teritoriju, ki so jih prispevali posamezni kustosi oziroma upravniki. Iz njih razberemo, da dela po naših muzejskih ustanovah lepo napreduje, kljub začasnim objektivnim težavam, kakršne so n. pr. prostori in finance.

Knjiga je primerno urejena in lahko nudi specialisti in ljubitelju mnogo koristnih napotkov, hkrati pa nudi lep prerez današnjega stanja v našem spomeniškem varstvu.

I. Stopar

Državna biblioteka v Atenah

66

Ze več mesecev te nisem videla. Pomisli, temu sem se privadila. Ne prežim več, ko prihajajo kurirji od tvoje brigade: pisma se ne nadejam. Neumnost — kdo bo pisal ljubavna pisma v tej naši vojni? Ne vprašujem, kje se mudite, če tu in tam počivate. Tudi ti ne vprašuješ po mojem bivališču, kajne? Če ne morem priti tja, čemu bi vedela, ali ste bliže ali dlje in koliko dni hoda je do tebe.

Nekoč ste bili tudi zelo blizu, komaj nekaj ur hoda. Nisem prosila komisarja, da bi mi dovolil oditi k tebi. Opravka pa mi niso dali nobenega. Seveda, niso se spomnili. Kdo bi mislil še na to! Pa tudi meni je zdaj jasno, da tega ne smem storiti. Ne samo jasno, marveč tudi naravno se mi zdi, da ne vprašujem, da mirno poslušam slučajno vest, da je tvoja enota blizu. Ali se tega veselim? Te mračne resnosti? A ti? Se veseliš? Ali vprašuješ po mojem bivališču?

Ali se še spominjaš najinega prvega srečanja v partizanih? Ti si šel v partizane že več mesecev pred menoj. Glej, kolikšna hladnota! Niti poljubila se nisva? A celo večnost, celo vojno večnost se nisva videla, kajti tudi v vojni je lahko dan večnost. Kako naj to razumem? In ti si trenutek pred srečanjem mislil — to si mi pozneje povedal — ali bi me vpričo tovarišev partizanov poljubil. In tega nisi storil. Pa tudi jaz ne. Nekaj je odločilo vzlic najini radosti, da se vživita. Morda sem čakala, da bi ti

to storil, možki si. Če bi storila jaz, bi takoj porekli — glej, ženska! Niti ti tega nisi storil. Takrat nečesa nisem razumela. Da pa bi takoj takrat spregovorila s teboj? Ne, tega pa že ne! Smešno. Zdaj, v revoluciji? Zaradi enega samega poljuba? Zdaj ne misliha več na to. In tako, malenkost za malenkostjo...

Zdaj me je včasih strah same sebe. Ali nisem postala preveč trda. »Posurovela«, kakor pravimo zdaj drug drugemu. Mar so to meje, do katerih mora človek priti v vojni, hočeš nočeš?

Tvoja brigada je imela srdito bitko. Nisem smela vprašati, kaj je s teboj. Poslušam vesti o bitki, število naših ranjencev, samo število. Imen ni. Molčim. Da bi vprašala komisarja, tiho, na samem, ali ni namenoma zamažal tvoje rane... ali. Kaj še, nasprotno, sporočil bi mi nekaj že prej sami, tiho, spočetka zelo kratko, nekoliko po ovinkih, potlej pa bi začel — kakor tudi jaz začnem včasih komu praviti — »moram ti povedati...« takoj bi vedela. Ali pa da bi povprašala. Nisem povprašala. Znala bom čakati.

Ko so nekoč žene čakale, kdaj se vrnejo možje z vojne, so jih čakale, da bi prišli z vojne, ali pa so šle pogledat v sezname, ali so v njih njihova imena. Morda sem krivična, toda kar zdi se mi, da jim je bilo laže. Morda se zdi vsakomur, kdor se vojskuje, njegova vojna strašnejša, — sicer pa je vsaka tudi vsakokrat strašnejša. Čakam namreč do konca bitke, vem pa, da ti prav zdaj v njej sodeluješ in tudi ti veš, kdaj je moja bitka. Za trdno veš, o tem si mi pripovedoval. Drug drugemu bi rada olajšala položaj. Nekoč sem ti kot borka po ptici sporočila, da nisem padla.

Vendar pa mi je nekoliko laže — matere, žene in sestre lahko vsaj nemoteno mislijo in naglas žele, da bi njihovi dragi ne padli. Tako pa, ko si tudi sama borka, prvič ne smeš, drugič

nočeš, nazadnje pa tudi več ne moreš. To bi pomenilo vsak dan — ker divjajo naše bitke vsak dan — misliti samo nate.

Zdaj sem nekako enaka s teboj, izginiš so še zadnji sledovi, omahljivosti, ničesar več se ne bojim. Izprehajala sva se po mestu in nisva niti dopustila, da bi se najine roke vpričo partizanov dotaknile. To je že nekakšen notranji zakon. Tako se je osebno življenje zraslo s splošnim. Saj se niti prepripi nimava o čem. O čem sva se prepirala pred vojno? Nikakor se ne morem spomniti nobenega povoda.

Ločitev od tebe mi ni več neznosna. Zdi se mi celo, da bi te rajši videla čim manj, da sem tako v svojem nemiru bolj pomirjena. Neumnost, zakaj me ne bi ljubil zdaj, zakaj in ali je to važno, ko sva oba postala drugačna. Zakaj bi se sploh sestajala, ko je vsak najin sestanek podoben splošnemu sestanku?

Zavoljo trenutka nervoznega in grobelega ljubimkanja? Po neki ofenzivi, ko sva se po tolikih mrljih srečala, sva se komaj upala poljubiti, tam na robu nekega gozda, po obiranju borovnic, ki nama sploh nišo dšale, ki sva jih obirala, da ne bi več govorila o vojni in splošnih rečeh.

Najinih srečanj se kar nekam bojim. Vsako srečanje je kakor ločitev za zmeraj. Ločiva se v vsaki bitki in ofenzivi... In vendar razmišljam o tem srečanju pozneje na pohodu, spomin nanj čuvam za sestanek, kadar sem zelo utrujena. Nekoč si mi dovolil, da sem ti na hitro roko prišla gumb na plašč. Bilo je lepo, bilo je nekaj najinega skupnega življenja, daljni spomin — kot da sva v najini sobi.

Ob vsakem, tudi najkrajšem srečanju si ne morem kaj, da ne bi nekaj zašepetala tudi o ljubezni. Skoraj bi dejala, da se zdi tebi to smešno. In zakaj te zdaj sploh vprašujem, ali me ljubiš, zakaj me ne bi ljubil zdaj in od kod prav za trdno veš, ali me ljubiš? In mar je to res važno v tem ognju? Oh, važno je.

TVD PARTIZAN TEKMUJEJO ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE BORBE«

Gomilsko - vas z nad sto telovadci

Med 25 društv v okraju Celje se je letos odlikovalo po svojem razgibanem in bogatem delu vaško društvo TVD Partizan Gomilsko v Savinjski dolini, ki je prav tako tekmovalo za pokal »Ljudske pravice Borbe«.

Uspesno delo na področju telesne vzgoje je danes neprimerno težje na podeželju kot v naših mestih in industrijskih krajih. Požrtvovalni delavci TVD Partizan se morajo boriti proti ostankom stare miselnosti, proti vplivu

V okraju Celje je to najbolj razgibano vaško društvo. Vaški pašnik najboljša telovadnica. — Zgradili so 40 m smučarsko skakalnico

in uprava društva Partizan na Gomilskem. Le-ti pa jih vedno uspešneje premagujejo z nesebičnim in koristnim delom.

Majhna kmečka vasica, ki leži v lepem kotu Savinjske doline, južno

stih vaj, prirejanje akademij, nastopov, izletov itd. Statistika o letošnjem delu društva kaže razveseljivo sliko: tekmovalništva v sankanju, smučanju, izvedba štirih akademij (eno akademijo so priredili v Taboru, kjer takšne prireditve niso vsačani videli že 13 let), društveni nastop, nad 30 odbojcarskih tekem, 8 atletskih tekmovalj, več izletov v partizanske kraje, daljše izlete v Kamniške in Julijske alpe, odlična organizacija in številna udeležba na množičnem tekmovalstvu, uspešni nastopi v sosednjih krajih itd. Kdo bi naštevali Izredno delavnost so bili člani tega društva tudi pri izgradnji svojih naprav za telesno vadbo. Te dni bo dograjena 40 m smučarska skakalnica, za plavanje pa so si uredili zasilno plavalšče na Bolejski, za druge igre pa uredili vaški pašnik.

Velika skrb društvene uprave je razvidna tudi v stremiljenju, da razširi splošno obzorje svojega članstva. V ta namen je bilo tudi kulturno prosvetno delo zelo razgibano. Na vseh krajevskih prireditvah in praznikih pripravi TVD Partizan Gomilsko največ kulturnih in zabavnih točk.

Tako se je vas Gomilsko v Savinjski dolini stnila okrog TVD Partizan, katerega zelo cenijo.

Uspel skok prek konja

vu kiera in drugim negativnim vplivom, ki zavirajo stremiljenje vaške mladine. S takimi težavami se že vrsto let bori tudi napredna mladina

Nemčija : Norveška 5:1
Hamburg, 22. nov. V kvalifikacijski tekmi za svetovno nogometno prvenstvo je danes reprezentanca Zah. Nemčije premagala norveško reprezentanco s 5:1 (1:1).

Nürnberg, 22. novembra. Včeraj je avstrijska nogometna B reprezentanca premagala Aushburg 1:0 (0:0). »Nürnberg« pa je danes pripravil presenečenje. Z avstrijsko reprezentanco je igral neodločeno 3:3. Prvi polčas pa je celo vodil 2:1.

WATERPOLO TURNIR V HAAGU KONČAN

MLADOST DRUGA

Haag, 22. nov. Sinoči je bil končan waterpolo turnir ob 40. obletnici nizozemskega prvaka »Hägische Sve-manpolo«. Doseženi so bili naslednji rezultati: mladinski prvak Nizozemske — Antwerpen 4:3 (2:1), Gauda — Hägische Sve-manpolo 3:2 (0:0), Mladost — mladinska reprezentanca Nizozemske 6:1 (3:0), Antwerpen — Gauda 3:1 (1:1), Mladost — Hägische Sve-manpolo 5:3 (1:1).

V prvi tekmi je Mladost premagala z visokim rezultatom mladinsko

reprezentanco Nizozemske, čeprav je sodnik Wogt hotel vsakekor pomagati svoji moštvi in je trikrat izključil celo dva igralca. Mladost je v tem delu igre napravila redek podvig ter je dosegla gol z dvema igralcema manj.

Sodnik de Kock je v drugi tekmi izključil štiri igralce in vratarja Amshela. Kljub temu, da je nizozemski prvak vodil 3:1, je Mladost v drugem polčasu dobesedno pregazila nasprotnika in dosegla štiri gole.

TEHNIČNI REZULTATI

Ahačič — Podobnik 2:0, Petrovič — Kocjan 1:2, Modrijan — Valentar 0:2, Rebolj — Strumbelj 2:1, Hlebš — Jeram 2:0, Petrovič — Podobnik 2:0, Modrijan — Kocjan 0:2, Rebolj — Valentar 1:2, Hlebš — Strumbelj 2:0, Ahačič — Jeram 2:0, Modrijan — Podobnik 2:1, Rebolj — Kocjan 0:2, Hlebš — Valentar 0:2, Ahačič — Strumbelj 2:0, Petrovič — Jeram 0:2, Rebolj — Podobnik 2:1, Hlebš — Kocjan 2:0, Ahačič — Valentar 2:1, Petrovič — Strumbelj 0:2, Modrijan — Jeram 0:2, Hlebš — Podobnik 2:1, Ahačič — Kocjan 2:0.

Kranj, 22. novembra. Včeraj popoldne se je začel namiznotenjski dvoboj, na katerem sodelujejo trenutno vsi najboljši slovenski igralci. Domači Projektor je namreč organiziral dvoboj med njegovo moško ekipo in ekipo, v kateri so najboljši igralci Slovenije.

Dvoboj je med kranjskim športnim občinstvom izžval izredno zanimanje. Radovednost glede vprašanja, ali je Ljubljana dohitela Kranj, ali pa so Kranjčani še vedno boljši, je bila velika. No, in včerajšnji dvoboj je dal odgovor na vsa ta vprašanja.

Moška ekipa Projektorja je še vedno močnejša kot ostali. Kranjčani razpolagajo s petorico dobrih igralcev, med katerimi je vsaj eden vedno toliko dober, da dobi potrebne točke za zmago svoje ekipe, oz. da na posameznem turnirju osvoji prvo mesto. Tako je bilo tudi včeraj. Izredno dobro je zaigral Ahačič, ki je dobil vseh pet iger. Drugi igralec kranjske ekipe je bil Hlebš, ki je dobil 4 igre. Bil je boljši kot minulo nedeljo v Kočevju, še vedno pa ni v lanskim formi. Dve točki je za Kranj dosegel tudi Rebolj. Modrijan je nasprotno od Ahačiča včeraj igral precej slabše kot v Kočevju. Od štirih iger je dobil samo eno. Najslabši pri domačih je bil Petrovič, ki je sicer dobil eno igro, ni pa pokazal nobene volje in požrtvovalnosti, kar so mu gledalci zelo zamerili.

Na prvo mesto pri gostih moramo vsekor postaviti Valentara. Pokazal je res celo vrsto lepih potez; posebno je navdušil občinstvo v igri proti Hlebšu, katerega je gladko premagal z 2:0. Izmed 4 iger je 3 dobil. Drugi po moči v ekipi Slovenije je bil tokrat Kocjan. Njegov rezultat je 3:2. Razen precejšnje mere samostojnosti, tokrat Kocjan Kranjčanom ni pokazal nič posebnega. Jeram je dobil 2, Strumbelj pa eno od štirih odigranih tekem. Podobnik, ki je bil v Kočevju tunak dneva, ker je premagal Hlebša, od vseh 5 tekem ni dobil niti ene točke.

Na prvo mesto pri gostih moramo vsekor postaviti Valentara. Pokazal je res celo vrsto lepih potez; posebno je navdušil občinstvo v igri proti Hlebšu, katerega je gladko premagal z 2:0. Izmed 4 iger je 3 dobil. Drugi po moči v ekipi Slovenije je bil tokrat Kocjan. Njegov rezultat je 3:2. Razen precejšnje mere samostojnosti, tokrat Kocjan Kranjčanom ni pokazal nič posebnega. Jeram je dobil 2, Strumbelj pa eno od štirih odigranih tekem. Podobnik, ki je bil v Kočevju tunak dneva, ker je premagal Hlebša, od vseh 5 tekem ni dobil niti ene točke.

IZREDEN PODVIG NAŠIH TEKAČEV NA CROSSU BELGIJSKEGA ČASNIKA »SOIR«

Mihalič in jugoslovasko moštvo ZMAGOVALCA

Mihalič

Bruselj, 22. nov. Skupina jugoslovanskih lahkoatletov na čelu z Mihaličem je dosegla danes na tradicionalnem crossu bruseljskega časnika »Soir« izreden uspeh s tem, da si je priborila prvo mesto med posamezniki (Mihalič), in med moštvi (Mihalič 1, Cetinčič 6., Ceraj 7. in Ilić 14.) med 43 udeležencev.

Dirka je bila v bližini vojaškega letališča v Bruslju na 8.200 m dolgi progi ob izredno lepem vremenu. Razen tekačev mednarodnega razreda, je nastopilo v različnih skupinah še kakih 4.000 domačih atletov.

Mihalič je danes vnovič potrdil svojo visoko kvaliteto v tekih na dolge proge s tem, da je premagal znane tekače, kot so Belgijec Herman, ter Finca Julin in Rintempa in drugi. Ni manjši ni bil uspeh naših ostalih atletov (predvsem Cetinčič), ki so dosegli častna mesta in pripomogli, da si je naše moštvo, četudi je privrkat nastopilo na tem tradicionalnem tekmovalju, priborilo prepičljivo in zaslužno zmago.

Zmagi Mihaliča in našega moštva so močno odjeknile med zbranim evropskim atletskim strokovnjaki, ki so tukaj na sestanku Mednarodne atletske federacije. Le-ti poudarjajo naše zmage, ki so nam znova dale pravico, da se uvrstimo med najmočnejše države v atletskem športu v Evropi.

Tej je bil nadvse zanimiv in razburljiv Naši tekmovalci so začeli precej lagodno. Cetinčič tudi prepočasni, tako, da je bil spodbudni na zadnjem mestu. Toda njegova taktika, kakor tudi taktika drugih njegovih tovarišev, se je pozneje izkazala.

Spodbudni je vodil Nizozemec Van Zeeland, medtem ko so bili Mihalič, Ceraj in Ilić na 18. mestu. Ta vrstni red je ostal v glavnem isti vse do tisoč metrov. Tedaj je Mihalič začel. Približno pri 1500 m je prišel na čelo Anglež Grey v spremstvu Van Zeelanda.

REZULTATI:

Mihalič 27:36, Herman (Belgija) 28:01, Julin (Finska) 28:21, Troira (Belgija) 28:38, Grey (Britanija) 28:44, Cetinčič 28:48, Ceraj 28:55, Rintempa (Finska) 28:55,2, Smith (Belgija) 29:05, Pelvalnen (Finska) 29:05, Haton (Anglija), 14. Ilić. 15. Van Zeeland itd.

MOSTVENI VRSTNI RED:

Jugoslavija 40, Finska 21, Belgija (B moštvo) 32, Belgija (A moštvo) 35, Anglija 35, Francija in Nizozemska po 17 točk itd.

Zeelanda, pri 3000 m pa se jima je pridružil Mihalič, ki se je uvrstil na drugo mesto.

To je bil odločilni del teka. Po tem se je vrstni red listveno spremenil: vodil je Mihalič v spremstvu Belgijca Hermana in Troira ter Angleža Greya. V drugi skupini so bili Fince Rintempa, Julin in Karvonen. Sto metrov za njima pa večja skupina z Van Den Vatnom na čelu. V njej so bili tudi naši ostali atleti.

Sredi proge sta prevzela vodstvo Mihalič in Herman, ki sta bila oddaljena od ostalih približno 100 m. Njima so sledili Troira, Rintempa, Karvonen, Van den Vatn, Smith, Ceraj in Cetinčič.

Za Mihaliča je napolnil sedaj odločen trenutek. Herman, ki je sicer hitrejši od njega, mu je sledil tik za hrbtom in je bila nevarnost, da ga v finišu prehiti Mihalič pa je tekel čedalje hitreje. Herman je zaostal. Približno pri 5 km je imel Mihalič kakih 30 m prednosti, pri 7 km pa že celih 100 m.

Naglo sta se približala na čelo Julin in Cetinčič, ki sta varčevala svoje sile za finiš in sta sedaj prehitela izmučene nasprotnike. Prav tako je presenetil tudi Cetinčič, kar ni nihče pričakoval, zlasti zavoljo tega, ker je bil na klasičnem tekmovalju v Beogradu šele četrti. Tik pred koncem teka je imel Ceraj še dovolj sil, da je za prsa premagal slovitega Rintempa.

DROBNE VESTI

Ljubljana, 22. novembra. Danes je bila odigrana trening tekm med mladinci Ljubljane in Brijunje. Zmagala je Brijunja s 4:3 (3:1).

Maribor, 22. novembra. V prijateljski tekmi je danes Branik v lepi igri premagal žilavega Zeleničarja s 5:2 (2:1).

Maribor, 22. nov. Včeraj je Branik v prvenstveni tekmi slovensko-hrvaške ženske rokometne lige premagal Zagreb s 7:6 (6:1). Stockholm, 22. nov. Danes se je zaključil dvoboj teniških reprezentanc Jugoslavije in Švedske. Švedi so zmagali s 5:0. Tretjega dne je Davidson porazil Panajotoviča s 6:2, 6:0, 6:0, Stockholmberg pa Petroviča s 6:4, 7:5, 6:3.

Ahačič napada

Osemnajst kandidatov za naslov državnega prvaka

NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA BRANI DR. TRIFUNOVIČ

TRIJE VELEMOJSTRI
Svetozar Gligorič se je rodil 1923 v Beogradu. S 16. leti je osvojil mojstrski naslov na zveznem amaterskem turnirju v Zagrebu. Med vojno ni igral, odšel je v partizane in aktivno sodeloval v osvobodilni borbi. Na prvih dveh šampionatih je bil drugi za

dr. Trifunović

Trifunovičem, naslednji dve leti pa je delil prvenstvo izmenoma s Trifunovičem in Ilićem, dvakrat pa je bil sam zmagovalec, in sicer 1949. in 1950. Prvo mesto je osvojil tudi na »Turnirju Osvoboditov« v Ljubljani 1945-46. Zmagal je na mnogih turnirjih v tujini. V Sofiji 1945 (šampionat Bolgarije), Varšavi 1947. (pred Smislovim in Boleslavskim), v Mar del Platí le-

Leto dni je minilo od šahovskega prvenstva v Beogradu in spet je napolnil čas, da se najboljši jugoslovanski šahisti zberejo, tokrat v Zagrebu. Že v tretje bo prvenstvo v Zagrebu, medtem ko je bilo v Beogradu in Ljubljani prirejeno po dvakrat, v Novem Sadu in Sarajevu pa po enkrat.

Izmed udeležencev VIII. šampionata FLRJ v Beogradu na IX. šampionatu v Zagrebu ne bodo nastopili Andrič, Ilikov, S. Vuković, Trajković, S. Božić, Djaja, Krivec in Kržišnik. Namesto njih se bodo v šahovski areni pojavili Janošević, Preinfalk, Nikolac, Marič, Bulat in Dimc. Število tekmovalcev so znižali z 20 na 18, izmed njih so se udeležili preteklega prvenstva.

Štirje izmed dosedanjih prvakov — dr. Trifunović, Gligorič, Pirc in Rabar — se bodo trudili, da vnovič osvoje naslov najboljšega šahista v naši državi. Kaže, da bodo v borbo za prva mesta posegli tudi drugi mojstri, ki doslej niso bili prvaki, kakor Fuderer, Matanović, Milič in dr. Nedeljković.

ta 1950, na conskem prvenstvu sveta v Piermontu, na Stauntonovem turnirju 1951, v Hastingsu 1951-52, v Mar del Platí (pred Najdorfom), v Montevideu in Rio de Janeiru 1952 itd. V dvoboju je 1949. premagal Stahlberga s 6 in pol proti Reshevskemu 1952. izgubil je s točko razliko. Gligorič je najmlajši jugoslovanski velemojster.

Vasja Pirc se je rodil 1907 v Idrji. Mojstrski naslov je osvojil 1927, na zveznem turnirju v Karlovcu. Pred vojno je bil trikrat jugoslovanski prvak (1935 do 1937). Uspešno je sodeloval na mnogih predvojni mednarodnih turnirjih, zlasti sta pomembni njegovi zmagi na mednarodnih turnirjih v Lodzu in Harzburgu 1938. Z Gligoričem je delil prvenstvo FLRJ 1947. Lepe uspehe je dosegel na povojnih mednarodnih turnirjih v Teplici-Šanovu 1947 (delil prvo mesto z O'Kellyjem), v Amsterdamu 1950, in na Stauntonovem turnirju 1951. V bliskavi svetovni prvakom dr. Euwejem je igral 1949. dvoboj neodločeno 5:5.

Dr. Petar Trifunović se je rodil 1910 v Dubrovniku. Mojstrski naslov je osvojil 1931 na zveznem amaterskem turnirju v Banjaluki. Izkazal se je na predvojni jugoslovanskih šampionatih in kot član naše ekipe na olimpiadah Prvenstvo FLRJ je osvojil 1945, 1946 in 1952, 1947. pa je delil prvenstvo z Gligoričem. Zmagal je na turnirju v Zürichu (CSR) 1945, in v Limi (Peru) 1950. Bil je rezerva za turnir kandidatov za svetovno prvenstvo leta 1950. Proti Najdorfu je 1949 igral dvoboj neodločeno 6:6.

MEDNARODNI MOJSTRI

Baslav Rabar se je rodil v Zagrebu 1919. Zmagal je na več domačih turnirjih, kot n. pr. na Borovu 1940., v Rogaski Slatini 1948., na predolimpijskem turnirju v Novem Sadu 1950. itd. Na VII. šampionatu FLRJ v Sarajevu 1951. pa je osvojil naslov jugoslovanskega prvaka. Dobro je igral na mednarodnih turnirjih v tujini, kakor tudi na šahovskih olimpiadah v Dubrovniku in Helsinkiju. Urejuje strokovno revijo »Jugoslovanski šahovski glasnik«.

Andrija Fuderer se je rodil v Sobotici 1931. Skupaj z Ivkovim je 1947 postal mladinski prvak Jugoslavije, v polfinalu državnega prvenstva v Hercegovnem 1949. pa je osvojil mojstrski naslov Na blejskem mednarodnem turnirju 1950. je premagal Najdorfa. Na VII. šampionatu v Sarajevu je delil z dr. Trifunovičem 2 do 3. mesto (za Rabarjem), v Beogra-

Pirc

du pa je na VIII. šampionatu zasedel 2. mesto (za Trifunovičem). Razen šaha se poleg matematike in konje ukvarja z glasbo.

Aleksander Matanović se je rodil 1930 v Beogradu. Leta 1948. je postal jugoslovanski mladinski prvak. Mojstrski naslov je osvojil na V. šampionatu v Zagrebu 1949. Na VI. šampionatu v Ljubljani 1950. je bil drugi za Gligoričem. Na conskem prvenstvu sveta v Piermontu 1951. je delil 2.-4. mesto in tako je 1952. sodeloval na mednarodnem turnirju na Švedskem. Velik uspeh je dosegel 1951-52 na mednarodnem turnirju na Dunaju. Nedavno je zmagal na mednarodnem turnirju v Onitiji.

Bora Milič se je rodil 1925 v Beogradu. Mojstrski naslov je dobil na I. šampionatu 1945., kjer je bil četrti. 1950. Mojstrski naslov je osvojil lani Prvak Beograda je postal 1949. Na mednarodnem turnirju v Dortmundu

je delil 1951. 2.-3. mesto s Fudererjem, zatem pa na Dunaju skupno z Matanovićem 2.-3. mesto za zmagovalcem Pilnikom. Odlične rezultate je dosegel na mednarodnih dvobojih ter na olimpiadi v Helsinkiju 1952.

Dr. Srećko Nedeljković se je rodil v Virovu pri Čaku 1923. Prvič se je izkazal na prvenstvih JLA. Zmagal je na mednarodnem turnirju v Beogradu 1950. ter na mednarodnem turnirju na Dunaju istega leta. Na jugoslovanskih prvenstvih je vedno imel dober plasman.

Stojan Puc se je rodil 1921 v Novem mestu. Mojster je postal na I. šampionatu v Novem Sadu. Na III. in VI. šampionatu je bil tretji. Na mladinskem festivalu v Pragi 1947. je zmagal v tretji skupini. S Poltissom je delil prvo mesto na mednarodnem turnirju na Dunaju 1949.

SEST MOJSTROV

Mija Udovič se je rodil v Stari Josavi pri Našicah 1920. Zmagal je na več domačih turnirjih. Na VII. šampionatu v Sarajevu je delil 5., na VIII. v Beogradu pa 4.-6. mesto (z Gligoričem in Miličem).

Dragan Janošević se je rodil v Beogradu 1920. Na mednarodnem turnirju v Beogradu 1948. je osvojil mojstrski naslov. Zmagal je na več domačih turnirjih in sodeloval na nekaterih naših šampionatih. Znan je kot močan kombinatorik in v slepi igri 10 do 20 partij.

Juraj Nikolac se je rodil v Metkoviću 1942. V letih 1948 do 1951 se je od brezkategorikarja povzpelo do šahovskega mojstra. Ta naslov je osvojil na VII. šampionatu v Sarajevu.

Anton Preinfalk je mojstrski naslov osvojil 1937. na zveznem amaterskem turnirju v Skoplju. Odtlej je sodeloval protožno na krajevnih turnirjih v Sloveniji, na I. šampionatu FLRJ pa je dosegel 50 %.

Božidar Djurašević se je rodil 1933 v Beogradu. Njegov prvi večji uspeh je zmaga na mladinskem prvenstvu 1950. Mojstrski naslov je osvojil lani na VIII. šampionatu v Beogradu. Po letu Iškova je naš najmlajši mojster.

Fuderer

OBVESTILO

Trgovsko podjetje »AUTOMAKEDONIJA«, Skoplje, sporoča svojim zainteresiranim potrošnikom, da bo od 15. nov. naprej prodajala v svojih prodajalnah izključno z bariranimi čeki zaradi definitivne likvidacije računov do konca tega leta.

Obenem obveščamo javnost, da bodo naše prodajalne odprte do 19. decembra 1953, po tem roku pa ne bodo več prodajale zaradi inventure blaga.

Cenjene potrošnike prosimo, da se pravočasno oskrbe s potrebnim blagom kakor tudi, da za vsak nakup prinese s seboj bariran ček.

»AUTOMAKEDONIJA« Skoplje

Tovarna sardin Ex Ampelea - Izola

ISCE:

- 1 računovodjo
- 1 knjigovodjo
- 2 strojna mehanika
- 2 elektrotehnika

Za stanovanje preskrbljeno. Plača po tarifnem pravilniku, oziroma po dogovoru. Ponudbe poslati na naslov:

TOVARNA SARDIN »EX AMPELEA« - IZOLA (CONA B)

Z odlokom Okrajnega ljudskega odbora Zadar št. 15.587 z dne 29. septembra t. l. je bilo ustanovljeno

Trgovsko podjetje na debele »VELETRGOVINA« ZADAR

Kupujemo in prodajamo vse industrijsko blago, prehranske predmete in gradbeni material.

Iščemo poslovne zveze z vsemi proizvajalci zgoraj naštetih predmetov.

Nudimo svoje usluge maloprodajnim podjetjem in zadrugam.

Brz. kratica: »Veletrogovina« — Zadar
Štev. tek. računa 530-T-576
Tel. 117 in 129

»VELETRGOVINA«

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO

ZADAR

VAŽNI NASLOVI
V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice«
Borbe, nočni urednik ima
telefonsko št. 23-261

Reševalna postaja, Zaloška 25,
tel. 22-444

Porodnišnica, Slajmerjeva 3,
tel. 20-215

Otroška klinika, Ulica Stare
pravde 4, tel. 20-975

Dežurna lekarna, Prešernov trg
št. 5, tel. 20-115

Zavod za socialno zavarovanje,
Miklošičeva 20, tel. 23-081-083

Zdravstvena dežurna služba,
Miklošičeva 20, tel. 23-081

DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776

Notranja uprava, Prešernova
ul., tel. 21-100 in 21-200

Gasilska milica, Krekov trg,
tel. 23-355

Dežurni tajništva za notranje
zadeve Ljubljana-mesto, tele-
foni 21-100, 21-200, 21-600, 21-700

Dežurni za prometne nesreče,
tel. 20-063

Putnik, Titova 2/1, tel. 20-472

Elektrarna, Magistrala, tel. 22-121

Plinarna, Resljeva 23, tel. 20-553

Vodovod, Krekov trg 10,
tel. 20-554

Železniška postaja, Trg OF,
tel. 20-768

Avtoobusna postaja, Masaryko-
va, tel. 23-055

Jug. aerotransport JAT, Mi-
klošičeva 12, tel. 20-845

Hotel »Union«, Miklošičeva 1,
tel. 20-570

Mestni avtoaksi, Slomškova 6,
tel. 21-576

Kurivo, Masarykova cesta 15,
tel. 20-570

Veleblagovnica NA-MA, Ljub-
ljana:

uprava — sekretariat, 22-563

komercialni oddelki, 22-571

računovodstvo, 22-589

centralno skladišče, 22-550

poslov. pri »Posti«, 21-066

poslov. pri »Promostovju«, 22-551

poslov. »Pohištv«, 20-496

Trg. podj. »Usnje«, Ljubljana,
Wolfova 1/11, tel. 20-642

komerc. 22-364

Grosistični oddelki za usnje,
Trubarjeva 41, tel. 22-231

Detaljna poslovalnica za usnje
»Usnje«, Trubarjeva 41, tel.
22-231

Detaljna poslovalnica za usnje
»Koža«, Trubarjeva 15, 23-058

Grosistični oddelki za obu-
tvo, Gradišče 19, 20-517

Trg. podjetje »Volna«, Ljub-
ljana, tel. 22-592

Prodajalica »Volna«, Ljubljana,
Nazorjeva 3, tel. 20-683

Prodajalica »Korotan«, Ljub-
ljana, Celovška 71, tel. 22-683

Slovenija — Impex, trg. agen-
tura za izvoz in uvoz —
Beethovnova 14/1, tel. 23-015

Galanterija, trg. grosistično
podjetje, Ljubljana:

direktor, 23-272

komercialna, 23-271

skladišče, 23-275

računovodstvo, 23-276

Trg. podjetje »Zbirar«, Ljubljana,
Wolfova 1/11:

uprava, direktor, 23-321

komercialni odd., 20-235

skladišče Mestni trg 21, 21-196

poslovalnice: »Perlov«, Miklo-
šičeva 12, 20-122 — »Manona«,
Prešernov trg 3, 21-572

»Moda«, Nazorjeva 5, 20-255

»Okras«, Čopova 54, 21-149

»Vrvarna«, Trubarjeva 31,
tel. 20-441

Agrotehnika — export-import,
Ljubljana, tel. 20-143

direktor, 21-446

oddelki za uvoz in prodajo,
21-778, 20-577

oddelki za les, 21-053, 23-048,

20-277

oddelki za živino, 20-365

oddelki za tehnično službo,
20-143 (int. 19)

oddelki za posredovanje in
kmetijske pridelke, 21-820

oddi za servisno službo, 21-305

trgovina, Gospodarska c. 3,
tel. 21-658

Mestno prevozno podjetje
»Meprom«:

uprava — mehanične delav-
nice, karoserijske delavnice,
tapteniške delavnice, ličarska
delavnica, vulkanizerska de-
lavnica — tel. 21-392

Prometna pisarna — Prevozni
garaže — tel. 20-823

Spedičija — Ljubljana, podjetje
za tuzemske in mednarodne
transporte, uprava Titova 33,
tel. 21-392

direktor, tel. 20-851

kosovna odprava, Metelkova
št. 4, tel. 21-719

avtodisponenca, tel. 21-690

avtogaraža, Središča 1, 23-290

DANES IN JUTRI

Člane Kluba kulturnih delavcev va-
himu v ponedeljek, 23. novembra ob
pol 21 na predavanju francoskega knji-
ževnika Paula Valarda: O sodobnem
francoskem romanu.

Obiščite čitalnico Društva LRS za
Združene narode na Cankarjevi 5-11,
ki je odprta vsak dan od 9 do 11 ter
od 17 do 19. razen ob sobotah po-
poldne.

KONCERTI

Danes je II. abonmajski koncert or-
kestra in zhora Slovenske filharmonije
za abonma A. Jutri ponovitev za abo-
nma B.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprt.

Torek, 24. novembra: Zaprt.

Sreda, 25. nov. ob 20: Torkar: »Pravljica
o smehu«. Kristna predstava. Premie-
ra. Izven.

Četrtek, 26. novembra ob 20: Torkar:
»Pravljica o smehu«. Abonma red K.

Petek, 27. nov. ob 20: Torkar: »Pravljica
o smehu«. Abonma red D.

Sobota, 28. novembra ob 20: Shaw: »Pyg-
malion«. Izven in za podeželje.

OPERA

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprt.

Torek, 24. novembra ob 15: Verdi: »Ri-
goletto«. Zaključena predstava za gim-
nazijo na Jesenicah.

Sreda, 25. novembra ob 20:30: Gounod:
»Faust«. Abonma red F.

Četrtek, 26. novembra ob 19:30: Rossini:
»Seviljski brivci«. Zaključena pred-
stava za sindikata Univerze in TVS.

(Veljajo vstopnice od 13. novembra.)
Ponovno opozarjamo, da je začetek
vseh večernih opernih in baletnih pred-
stav točno ob 19.30 in da je dostop v
avditorij zamudnikom zabranjen, brž ko
ugasnejo luči v avditoriju.

MESTNO GLEDALIŠČE

Ljubljana — Gledališka pasaža

Ponedeljek, 23. novembra 1953: Zaprt.

Torek, 24. novembra 1953: Zaprt.

Sreda, 25. novembra ob 19: R. Tagore:
»Chitra«. Zaključ. predstava za LMS.

Četrtek, 26. novembra ob 20: Vilharjeva
šolajre. (Večer v čitalnici.) Premiera.
Izven.

Petek, 27. novembra 1953 ob 20: Vilhar-
jeva šolajre. (Večer v čitalnici.)
Abonma red PETER.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIONETE

Levstikov (Sentrjakovski) trg

Petek, 27. novembra ob 17: Malik: »Zo-
gica Marogica«.

Sobota, 28. novembra ob 17: Poci: »Ča-
robne gosli«.

ob 20:30: Taufer-Novy: »Moja in ži-
vala«.

Nedelja, 29. novembra ob 11: Pengov-
Simončič: »Zlata ribica«.

ROČNE LUTKE

Resljeva cesta 28

Ponedeljek, 23. novembra ob 15: Gosto-
vanje v Smarjah.

Torek, 24. novembra ob 12:30: Gostova-
nje v Višnji gori.

ob 16: Gostovanje v Trebnjem.

Sreda, 25. novembra ob 16: Gostovanje
v Ljubnem Gradcu.

ob 19: Gostovanje v Lučah.

Prodaja vstopnic za obe gledališči je
od petka dalje od 11 do 12.30 pri bla-
gajni Mestnega gledališča v Gledališki
pasaži in pol ure pred predstavo pri
gledaliških blagajnah.

KINO

KINO »UNION«: Ameriški barvni film
»Amerikanez v Parizu«. Teknik: Okro-
lica v barvni kopiji. Predstave ob
16, 18.30 in 21.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Tri-
najsto pismo«. Teknik: Filmske no-
vosti št. 47. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Ameriški film »Rdeče-
laska in kavboj«. Teknik. Predstave
ob 16, 18 in 20.

KINO »SOCA«: Francoski film »Zlata
čelada«. Teknik. — Predstave ob 16,
18 in 20.

Predprodaja vstopnic v vseh štiri-
h kinematografih od 10-11 ter od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Italijanski film »Jutri
bo prepoznal« in tekni. Predstavi ob
18 in 20. — Prodaja vstopnic od 17
dalje.

KINO »SISKA«: Ameriški barvni film »Ve-
selo in brez skrbi«. Teknik: Bogastvo
rjuže Afrike. Predstave ob 16, 18
in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Umrli so v Ljubljani

Sušnik Elizabeta, gospodinja. Po-
greb bo danes, 23. t. m. ob 14.30 na
Zalaj.

Koz Matija, strojevodja v pokojiu.
Pogreb bo danes ob 15. uri na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalaj.

CELJE »UNION«: Italijanski film »Tri-
prepevane zgodbe«.

CELJE »DOM«: Ameriški film »Tajni
tovori«.

BLEJ: Angleski film »Mreža«.

KAMNIK: Franc. film »Prizer za dame«.

RADOVLJICA: Švedski film »Plesala je
eno samo poletje«.

JESENICE »RADIO«: Italijanski film:
»Ljubzen in strup«.

»PLAY«: Ameriški film: »Podvodna
čelna«.

KRANJ: »STORŽIC«: Ameriški film »Fe-
stival Ch. Chaplina«.

RADIO

DNEVNI SPORED
za ponedeljek, dne 23. novembra

5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslu-
šalci! (Pester glasbeni spored)

vmes ob 5.45—5.55 Napoved časa,
poročila, vremenska napoved in pre-
gled tiska — 6.00—6.10 Jutranja telo-
vndba — 6.30—6.45 Napoved časa, po-
ročila, vremenska napoved, objava

dnev. sporeda in radijski koledar —
7.00—7.05 Odgovori gospodinjam —
12.00 Opoldanski koncert — 12.30 Na-
poved časa, poročila, pregled dnev-
nega sporeda in objave — 12.45 Za-
bavna glasba — 13.00 Pionirji: Kaj,

zakaj, kako? Radio pa: To, zato, ta-
ko! — 13.15 Pester spored slovenskih
narodnih in umetnih pesmi — 13.50

Kulturni pregled — 14.00 Mali kon-
cert lahke gl. — 14.30 Radij. reklame
— 14.40 Balade in romance — 15.00

Napoved časa, poročila, vremenska
napoved in objave — 15.15 Zabavna
glasba — 15.30 Solska ura za nižjo

stopnjo — »Srečanje« (iz knjige Ma-
rio in živali) — 16.00 V svetu opernih
melodij — 17.00 Napoved časa in po-
ročila — 17.10 Malo od večerj in

malodanes (zabavna in plesna
glasla) — 17.45 Iz kolektivov za ko-
lektive — 18.00 Glasbeni moziki —

18.25 Jezikovni pogovori — 18.40 Na-
rodne pesmi poje ženski zbor »Pe-
teninca« p. v. Jožeta Hanca — 19.00

Radijski dnevnik in objave — 19.30
Zabavna glasba, vmes reklame in
vremenska napoved — 20.00 Radijska

univerza — Alojz Ravbar: Vatikan
in tržaško vprašanje — 20.15 II
abonmajski simfončni koncert orke-
stra Slovenske filharmonije, dirigent

Jakov Gipeč, solisti Rudolf Franc —
Antonin Dvořák: Otello, uvertura —
Dimitrij Šostakovič: Prva simfonia —

Anton Lajovic: Psalm (Prenos iz Ve-
like filharmonične dvorane v Ljub-
ljani)

(Prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Ponedeljek, 23. novembra. 11.30 Na-
šim ženam — 13.45 Lahka in zabavna
glasba — 14.30 S filmskega platna —

17.00 Dober večer, dragi poslušalci —
začenjamo v ritmu Straussovih valčkov
— 17.15 Javna tribuna (ponovitve) —

17.30 Skladbe J. S. Bacha in F. Chopi-
na izvaja pianistka D. Bratuševa —
17.47 Dalmatinski narodne pesmi poje
kvintet »Lisinski«.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Ponedeljek, 23. XI.
1953 lekarna »Tabore«, Trg Armade 3.

RADIO

5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljub-
ljana — 7.30—8.30 Jutranja oddaja Radia
Maribor, pester glasbeni spored, vmes ob

7.40 Tržni pregled — 8.00 Poročila —
8.15 Katere prireditve naj obiščemo —
12.00—16.00 Prenos sporeda Radia Ljub-
ljana — 16.00—16.20 Piese raznih narodov

izvaja pianist dr. Roman Klasinc — 16.20
do 16.30 Georgij Enes: Romunska ra-
posodja št. 1. A-dur — 16.30—16.45

Pregled domačih dogodkov, vremenska
napoved in točen čas — 16.45—17.00 Za-
bavna glasba, vmes objave — 17.00—23.00

Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni risanka:
»Veselo in brez skrbi«.

UDARNIK: Ameriški barvni film: »Pla-
vajete gledališče«.

POBREZJE: Zaprt.

STUDENCI: Zaprt.

nega dima. Ogenj je bil ugasnil. Sedela sva na dveh stoli, ki sta
morala biti za policiste premajhna. Perigo je bil videti, ko da
mu je sto let, jaz pa ko da jih imam petinsedemdeset. Priznal je,
da je zelo utrujen.

»Pri tem prekletem poslu moram toliko tekati in brbljati«,
je dejal, »da sem zvečer popolnoma izčrpan. Kmalu bom one-
mogel bolnik s srčno napako in ljudje me bodo morali oblikovati.

Vem pa, da me nihče ne bo obiskal. Toda strašno je igrati vlogo,
ki človeku nalaga, da kar naprej, brez prestanka, zabava družbo.

Ce ljubijo družbene pijavke takšno življenje, jim ne zavidam.
Jaz pa sem se pri tem poslu naučil biti ljubezniv tudi z najne-
znošnejšimi tipi. Nekeč, veste, Neyland, pa sem opravljal delo,

ki me je veselilo.«

»Vem«, sem dejal smeje. »O tem se se takoj informiral.«

»Pravzaprav sem sklenil opustiti trgovino, ker sem nameraval
neka napisiati. Potem pa mi je šinila v glavo misel, da bi moral
tudi jaz nekaj storiti za vojno. Moj nečak, ki služi pri Petem

odseku, mi je predlagal, naj bi se vključil v protivohunstvo, ki
je vzlic vsem nezgodam vendarle zelo privlačno. Kako pa ste se
vi znašli na tem področju?»

Kratko sem mu povedal svojo zgodbo. Potem sem ga vprašal,
kako se mu je posrečilo tako hitro prepričati Diano Axtonovo,
da dela za naciste.

»Mar ne poznate znaka, ki ga zdaj uporabljajo?»

»Ne, ne poznam ga. Prej sem jih nekaj poznal, sem odgo-
voril, pa sem slisal, da so nedavno svoj spoznavni znak spre-
menili. Vsekakor je bila to vrzel v mojem znanju, čeprav vloga,

ki so mi jo zaupali, ni zahtevala, da moram ta znak poznati, ker
bi se moral izdajati samo za nezadovoljnega Kanadčana, ki se
zanima za vojno in ki ga torej lahko kupijo, ali...« in tu sem se

nasmehnil... »zapeljejo.«

Vremensko poročilo

HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE LRS